

Bölüm I

Dreamer ile Karşılaşma

1 Dreamer ile karşılaşma

O sıralar New York'ta, Manhattanla Queens arasında, East River'in ortasındaki küçük bir ada olan Roosevelt Island'da, bir apartman dairesinde yaşıyordum. Bu adacık, demir atmış bir gemi gibi, sanki palamarlarını çözmüş, okyanusun özgürlüğüne doğru akıntıya kapılıp gidiverecekmiş gibi görünse de, üzerinden günler ve geceler geçmesine rağmen, o gece de karanlık nehrin dalgalarında öylece yerinde durmaktaydı.

Çocuklarıma iyi geceler demek için yatak odasına girdiğimde onlar çoktan uyumuşlardı. Parmaklarımın ucuna basarak oturma odasına döndüm. Gecenin sessizliği beni sarıp sarmalıyor, içine çekiyordu. Tiksinmeye varan bir yabancılaşma duygusu, kendimi bir yabancıya yaşamına sinsice girmiş bir hırsız gibi hissetmemi sağlıyordu. Karşımda uzanan, ışıklı noktacıklarla bezenmiş Queensborough Köprüsü'nün görüntüsünü izlemeye koyuldum. Köprü, metal atomlarını saran boşlukta öylece asılı duruyordu. Havada asılı kalmış bir tehdit gibi soğuk ve ürkütücüydü.

Jennifer'in Amerikalılara özgü tarzıyla bir tartışmayı sonlandırmak üzere odasına çekilmesinin üstünden az bir zaman geçmişti.

O akşam eve geç gelmişim. Uzun zamandır görmediğim bir arkadaşımı karşılamak üzere J.F. Kennedy Havaalanı'na gitmişim. Onu görür görmez, yaşantısının benimkinden daha rahat ve mutlu olduğu izlenimine kapıldım. Bir tür imrenme, kıskanma, anlamsız bir çekişme ve sanki sonuçlanmamış bir hesabın geçmişten çıkıp gelmesi gibi karmaşık duygular bende, şuursuzca ve nefes almadan konuşma dürtüsünü harekete geçirdiler. Arabada, yalan üstüne yalan sıralayıp New York'ta geçirdiğim yıllara dair tarihsel bir roman yazdım. Ona davet edildiğim partilerin tümüne gitmemin olanaksızlığını, sergilerin açılış kokteyllerini, değişik gösterilerin gala gecelerini, kariyerimdeki başarılarımı, hobilerimi ve özellikle Jennifer'la ne denli mutlu olduğumu nefes almadan anlattım. Sözcükler boğazımda düğümleniyor, bir ağıt gibi yüreğime işliyordu. Engel tanımaksızın çağıldayan bu ikiyüzlülük ırmağına karşı duyduğum mide bulantısını ve kontrolsüzce sıraladığım yalanlar silsilesini idare etmekteki yetersizlik duygusu dayanılır olmaktan çıkmıştı. Bu anlamsız gösteriyi yarıda kesmeyi gerçekten çok 'isterdim', ama söz konusu kepazeliği düzeltmeye çabaladıkça, içine düştüğüm durumun parçası olmaktan, artık dönüştüğüm o adamdan, şuursuzca konuşan o varlıktan sıyrılıp uzaklaşmam da o derece imkânsızlaşıyor, sarf ettiğim sözcüklerden ne denli tiksiniysem tiksineyim, bu duruma bir çözüm getirmenin olanaksızlığını da o denli içimde hissediyordum.

Aynı bedende iki kişiydik. Siyam ikizi, kentaur, erselik benzeri, adına ne dersiniz deyin, ikiyüzlü bir varlık gibi, sonsuza dek incelikten uzak, berbat bir yaşama mahkûm edilme düşüncesi ayaklarımın yere basmasını sağladı.

Hava kararmıştı. O sırada yanlış bir yola girdiğimi fark ettim. Gitgide daha da izbeleşen ve pisleşen, sokak lambalarının belli belirsiz aydınlattığı ıssız yollardan oluşan bir labirente doğru ilerlemekteydik. Aramızda giderek azalan sözcükler bütünüyle kesildi

ve arabaya ağır, soğuk bir sessizlik çöktü. Şiddetli sağanak altında, arabayı bir insanın yürüyüş hızıyla sürerken, ardımızda bizi izleyen bir arabanın farlarını fark ettiğimde, bir anlığına gözüme bir üst geçidin kolonlarının ardından bizi gözetleyen bazı gölgeler ilişti. Dönüp arkama baktığımda donakalmıştım. Korkudan bembeyaz kesilmiş, tir tir titriyordu. Gaza bastım. Yüreğim, göğsümü delip çıkacakmışcasına kuvvetle çarpıyordu. İçgüdüsel olarak önüme çıkan ilk yola saptım. İçinde ateş yaktıkları bir varilin başında toplanmış bir grup sokak serserisine çarpmaktan, keskin bir dönüş yaparak, son anda kurtuldum. Etraftaki binaların gölgeleri sanki bizi yutmaya çalışan korkunç canavarların ağızlarına benziyordu.

Bir siren sesi havayı yardı ve bu sıkıntılı atmosferi parçalayıp dağıttı. Gözlerimi ayırmaksızın izlediğim dikiz aynasından, peşimizdeki arabanın farlarının giderek uzaklaştığını ve karanlıkta kaybolduğunu fark ettim. Sonrasında daha medeni bir bölgeyi gösteren ve nihayet bizi eve ulaştıracak olan yol tabelalarını yeniden buldum.

O gecedan sonra eski dostumu bir daha hiç görmedim.

Asansörde sürekli kendi kendine mırıldanan, iri yarı, zekâ engelli bir zenciyle birlikte 16. kata çıktım. O sıralarda, Roosevelt Island'da sosyal kaynaşma çabalarına önem verildiğinden, adada yakınlarıyla birlikte pek çok engelli kişi yaşamaktaydı.

Jennifer'in, beni Medusa'nın başındaki yılanlar gibi saçlarında sallanan bigudileri ve parmakları arasına sıkıştırdığı sigarasıyla, bağırp çağırarak odayı sinirli sinirli bir ileri bir geri adımlarken karşılaşması, yaşantımın aynasına ondan yansıyan son görüntülerdi. Yıllardır uyutularak kabullenmeye zorlandığım durumun, anestezi etkisinin aniden dağılmaya başlamasıyla ilişkimizin ne denli anlamsız olduğunu ve ruhumun yıllarca nasıl bir acıya maruz kaldığını fark ettim. Bu apartman dairesi, bu kadınla ilişkim ve gördüğüm her şey, artık onulmaz bir bayağılık taşıyordu. Kişiliğimi yansıtan ifadelerimin, sadece kendime ait olduğunu düşündüğüm bütün bu seçimlerimin aman vermez tuzaklar olduğu artık açıkça görülüyordu.

Yaşantım için düşlemiş olduğum şey bu değildi! Elimin kolumun bağlı olduğu gerçeğini tiksintiyle kabul ettim. Üzerime sessiz bir ümitsizlik çöktü. Taşkın bir ırmağın çivi gibi soğuk suları, önümde uzanan bütün engelleri, yalanları ve ödünleri yok etti ve ben, tıpkı bir kazazede gibi, varoluşun ıssız ve تنها kıyısına kendimi dar attım. Başımı kollarımın üstüne dayadım. İçimdeki hüznle uykuya teslim oldum.

Sökmekte olan şafağın çok az renginin vurduğu villa, karanlığa gömülüydü. Büyük odanın arka duvarını eski bir yağlıboya tablo kaplıyordu. Odanın solgun ışığında, gümüş rengi bir manzaranın tam ortasında, düşle gerçek arasındaki insan silüetini 'gördüm'. Mimarısından mobilyasına kadar bu ortamın her ayrıntısı tablo gibi kusursuz bir güzelliğin mesajını veriyordu. Geceyle şafak arasındaki bu belirsiz zamanda, kendimi bu villada bulmam çok tuhaftı, ama şaşırmamıştım. Daha önce buraya hiç gelmediğimden emin olduğum halde, orada bulunan her şey bana tanıdık geliyordu.

Villa sanki derin düşüncelere dalmışcasına sessizlik içindeydi. Bir odanın masif kapısına uzanan eski taş merdivenleri çıktım. Hiç tanımadığım önemli bir kişiyle buluşmaya gelir gibi giyimime özen göstermiş olduğumu fark ettim. Canımı sıkın şeyin ne olduğunu anımsamıyorum, ama endişeli ve mutsuzdum. İnce dalların ateşte yanışına benzer bir duygu keşmekeşi, iç konuşmamı besliyordu. Ayakkabılarımı, bağcıklarını çözüp çıkarttım ve eşimin önüne bıraktım. Bu yaptığım şey de bana çok doğal gelmişti. Yapılması gereken ve bilindik gelen bu hareketler, başka zaman dilimlerinde önceden uygulanmış bir ritüelin parçaları gibiydi. Dahası, en ufak bir fikrimin olmamasına rağmen, kapının ardında beni neyin beklediğini de bildiğim kanısındaydım. Kapıyı çaldığım sırada, düşüncelerimin akışını aniden alt eden, saygıdan kaynaklanan bir tür

koru dalgasına, beklemediğim bir huzursuzluğa kapıldım. İçimdeki bir şey neler olduğunu biliyordu. Kapıya hafifçe vuruşlarıma herhangi bir yanıt gelmesini beklemeden, kapının demir koluna yüklendim, içinden geçebileceğim bir açıklık yaratana kadar kapıyı ittim.

Şömineye bir göz attım. Yalazların parlaklığı gözlerimi öylesine kamaştırdı ki, başımı çevirmek ve yaşarmasını önlemek için gözlerimi kapatmak zorunda kaldım. ‘O’ şöminenin yanındaydı. Sırtı bana dönüktü. Profilinin duvara yansıyan gölgesini ‘gördüm’. Uzak ateşin ışığıyla çok az aydınlanan odanın her iki yan duvarında yükselen pencerelerin antika çerçeveleri, karanlığa dikilmiş gözler gibi muhteşem taş kemerlerle çevrelenmişti. Doğu yönündekilerden, az sonra sökecek şafakla renklenmekte olan göğün bir kısmını ‘gördüm’.

Bir göl gibi gözüken beyaz döşemenin üzerinde tam da çekinerek birkaç adım atmaya yeltendiğim sırada, tüm hareketlerimi ve düşüncelerimi bir anda donduran, dehşet veren, gür sesini işittim.

Arkasına dönmeden, *“Berbat bir durumdasın!” dedi. “Daha içeri girişinden, yürüyüşünden, hatta duygularının ağır kokusundan anlayabiliyorum bunu. Bir yığından, bir düşünceler kalabalığından farkın yok. Bu şekilde nereye varacağını sanıyorsun? Öyle karışık ki, bu bin parçaya bölünmüş halinle, memur olarak bile varlığını zorlukla sürdürebilirsin.”*

Ani bir saldırıdan kendimi sakınmak istercesine, *“Ben memur değilim,”* diye sertçe yanıtladım. Karşımdaki kim olursa olsun, onunla aramda bir mesafe koymak uygun olacaktı. Ancak sözlerimin bütün gücü, duvarların yalıtım kaplamalarında sönüp gitti. İçine düştüğüm korkunun pençesinde, karşılık vermek için sesim pek hafif çıktı: *“Ben bir yöneticiyim!”*

Ardından, benliğimin tam özüne işleyen upuzun bir sessizlik yaşandı; alaycı bir kahkaha, sonu gelmeyen bir süreyle içimde yankılandı. Can sıkıcı bir kararsızlıkta kalmıştım, çünkü hangi parçamın neresiyle alay ettiğinden emin değildim. Sonra aynı ses, bu sonsuzluğun içinden bir daha yükseldi.

Yüzümün tamamına indirilen kuvvetli bir tokat gibi, aşağılayan bir ifadeyle, *“Ne cüretle ‘ben’ dersin?”* dedi. *“Benim dünyamda ‘ben’ bir küfürdür. ‘Ben’ içinde taşıdığın ayrılıktır; ‘ben’ senin yalanlar ordudur. Kendi ‘küçük ben’lerinden birini her söyleyişinde yalan söylüyorsun.*

Ancak kim olduğunu biliyorsan ‘ben’ diyebilirsin; yaşamının efendisiysen ve bir iraden varsa.”

Bir suskunluk oldu. Yeniden konuşmaya başladığında, sözleri daha da göz korkutucuydu. *“Bundan böyle sakın ‘ben’ deme, yoksa buraya bir daha asla dönemezsin!*

Kendini gözle. Kim olduğunu bul!

Kalabalık içinde bir ‘ben’ olmak, gerçek dışı, kaçışı olmayan, kendi kendine yarattığın sahte inançlar ve yalanlar sisteminin tuzağına düşmek demektir.

Lack of unity leaves man in the prison of ignorance, fear and self-destruction, and causes illness, degradation, violence, cruelty and wars in the outer world.

Bir bütün içinde olmamanın eksikliği, insanı cehalet, korku ve kendi kendini imha etmeye mahkûm eder ve onu hastalıklara, çöküşe, saldırganlığa, acımasızlığa ve dış dünyada savaşmaya kadar götürür.

Dünya, senin onu düşlediğin gibidir; o bir aynadır. Dışarıda kendi dünyanı bulursun, yarattığın, düşlediğin dünyayı.

Dışarıda kendini bul! Git ve kim olduğunu gör...

Diğerlerinin, senin içinde taşıdığın yalanın, uzlaşmanın, cehaletinin yansıyan görüntüleri olduğunu keşfedeceksin... Değiş... ki dünya değişsin. Beter bir dünya yaratıyorsun, sonra da kendi yarattığın şeyden, kendi eserinden dehşete düşüyorsun.

Dünyanın nesnel olduğunu düşünüyorsun... oysa dünya senin onu düşlediğin gibidir. Git, dünyaya gir ve bunları kabullen... Kendi içindeki yoksullarla, zorbalarla, toplum dışına atılmışlarla tanış. Onları kabullen! Sakın onları görmezden gelme ve sakın suçlama. Dünyana teslim ol. Git ve yarattığın şeyi bilinçli olarak kabullen: bir dünya, müsamahasız, cahil ve... ölü.

Bir kişinin gücü, kendine sahip olmasında ve aynı zamanda kendisine teslim olmasında yatar."

Birdenbire sesi değişti ve sert bir buyruk halini aldı.

"Benimle iken kâğıt ve kalemin yanında olacak!" dedi. "Bunu sakın unutma!" Sesindeki otoriter hava ve konunun bu kadar hızlı değişmesi beni altüst etti. Ardından, bu tedirginliği yerini hızla önce korkuya, sonra paniğe bıraktı.

Başımın üzerinde ölümcül bir tehlike asılıymış gibi hissettim. Sesinin güçlü bir tıslama haline geldiğini işittiğimde, tüm duyularım katıldı: *"Artık yazmak zorunda kalacaksın. Kâğıt ve kalem kurtuluşun olacaktır," dedi. "Sözlerimi yaz, çünkü onları anımsamanın tek yolu budur... Yaz! Bu, varlığının etrafa saçılmış parçalarını bir araya getirebileceğin tek yoldur."*

Ardından, sözü hiç kesilmemeliymişçesine, söyleyebildiğim son sözlerime geri dönerek beni yanıtladı: *"Bir yönetici, yaptığı işe inanmaya uğraşan bir çalışandır; bir inancı savunur. Ne denli sıradan olursa olsun, kendisine bir şeye ait olma duygusu ve bir 'yöne sahip olma yanılması' veren bir cemaatin papazıdır.*

Fakat sende bu bile yok! İrade olmadan düşünceler, duygular ve arzular, oluşun içinde başıboş dolaşan parçacıklar gibidir ve sen de evrenin insafına kalmış küçük bir parçacıksın..."

Bu sözleri bende, ummadığım bir anda başımdan aşağı buz gibi sular dökülmüş ve nefesimi kesmişçesine bir etki yarattı. Sıcaklık epeyce düşmüş olmalıydı ki, ben donuyordum. Yaşantımda daha önce hiç hissetmediğim derin bir utanç, ağır zalim adımlarla gelip yüreğime yerleşiverdi. Aniden kulağımın dibinden gelen sesiyle irkildim; öylesine yakındı ki, nefes alışımı bile işitebiliyordum. Ses tonu tatlılıktan uzak, son derece boğuk ve haşandı.

"Amerika'nın Kızılderili kabilelerinde, en alt sosyal düzey sayılan bir toplumsal katman vardı. Üstelik bu adamlar ne şaman, ne de savaşçıydılar: bunlar ne avlanır, ne de kadın veya mevki için yarışarlardı. Bu kişilere kimsenin yapmak istemediği, en kötü ve en ağır işler verilirdi. Bu insanlar, cesaret veya dürüstlikle sınıdıklarında, geri çekilirlerdi." Sözlerinin bu noktasında sustu. Sonra aşağılayıcı bir bakış fırlattı. Tutulmuşum; beni hedef alan bu vuruşun ne yönünü değiştirmek, ne de hızını kesmek için bir şey yapabildim. *"İlkel veya çağdaş olsun, herhangi bir kabile içinde,"* diye sertçe fısıldadı, *"sen o hiyerarşik düzlemde ancak o katmana yerleştirilirdin."*

Bu sözleri içime işlemişti. Utançtan yandığımı hissettim. Artık yumuşaması umurumda değildi. Sadece buradan uzaklaşmak istiyordum; arkama bakmadan çıkıp gitmek için yeterli güce ihtiyacım vardı. Keşke bir telefon veya bir saat alarmı çalsa ve beni bu ortandan çekip alıverseydi. Ancak hiçbir kasımı oynatamıyor, hareket edemiyordum. Dreamer'ın dünyasındaki amansız bir yasa, ne bir parmağımı kaldırmama, ne de haysiyetsizce bir iç çekişe izin veriyordu.

"Düş'ten ayrılmak istediğini biliyorum, ama bil ki gerçek olan benim. Yaşantın ve kendi seçimlerini yapıp, kararlarını verdiğine inandığın dünyanın gerçek değil... onlar korkunç birer kâbus. Evlenmen, çocuklarının olması, kariyer yapman, bir ev satın alman, başkaları tarafından takdir edilmen, bel bağladığın diğer bütün bu şeyler, inandığın ve diğer yeğlediklerin, birer idol saydığın her şey aslında anlamsız totemlerdir.

Bir tek 'düş' gerçektir," diye onayladı. *"'Düş', var olabilecek en gerçek şeydir.*

Gerçek olanın dünyasında sen hareket etmeyi öğren. Burada artık alışkanlıkların, inançların ve eski kalıpların, anlamlarını bütünüyle yitirirler. Senin gerçeklik diye nitelediğin yalnızca bir görüntüden ibarettir, bu bütünüyle baş aşağı edilmeli ki, sen yanında eski bir şey taşıma... Nasıl düşüneceğini, hissedeceğini, nefes alacağını ve besleneceğini, eskisinden bütünüyle farklı bir biçimde yeni baştan öğrenmelisin...

Varlığın amaçsız... acılarla dolu bir yaşam sürdü. Bir işin, bir maaşın yanıltıcı güvenliği ardına saklandığından, bu dünyanın yoksulluk ve acılarının kalıcı olmasına yol açıyorsun.” Bu son saptamayı tatlılıkla, ama yine de oldukça ciddi bir ses tonuyla, çok vahim bir hasarı gözden geçiriyormuşçasına yapmıştı. “Yaşam ona bağımlı olunamayacak kadar değerli, gözden çıkarılamayacak kadar zengindir! Artık değişme zamanıdır!”

Bir parça suskunluk, bundan sonraki sözlerini daha da kuvvetlendirdi.

“Sahip olduğun bu çatışmacı dünya vizyonunu terk etmenin zamanıdır. Yaşamayan her şeyi yok etmenin zamanıdır. Yeniden doğma zamanıdır. Kölelikten çıkışın ve özgürlüğe yeniden kavuşmanın zamanıdır. Zaman, bir insanın hayal edebileceği en büyük serüveni yani öz bütünlüğünü yeniden ele geçirme zamanıdır.”

Dışarıda ağarmakta olan gün gecenin karanlığını silmeye başladığında, gözlerim nihayet alacakaranlığa alışmıştı. Odaya dolan güneş ışığı, üzerinde şöminenin taştan çekeri olan büyük maun kirişe vurdu. İri Gotik harflerle oyulmuş ve altın rengine boyanmış yazıyı okudum: *Visibilia ex Invisibilibus.*

2 Çalışmak esarettir

Gücümü zorla topladım ve sordum. “Siz kimsiniz?”

“Ben Dreamer’ım,” dedi. “Ben düşleyenim ve sen de düşlenen. Kendinle olan o bir anlık samimiyetin yüziünden bana geldin.”

Odaya bir su damlası gibi düşen sessizlik halkaları sonsuzluğa yayıldı. Sesi bir hışırtıya dönüştü.

Kararlı bir ifadeyle, *“Ben özgürlüğüm!”* dedi. *“Artık beni tanıdın; bundan böyle ‘değersiz’ bir yaşam sürdüremeyeceksin.”* O’nun şu sözleri o andan itibaren sonsuza dek hafızama kazınmış olarak kalacaktı: *“Bağımlı olmak, istem dışı bile olsa, her zaman kişisel bir seçimdir. Hiç kimse veya hiçbir şey, seni bağımlı olmaya zorlayamaz; bunu ancak sen yaparsın.”*

Doğrudan gözlerimin içine bakarak, dünyayı suçlamanın ve şikâyet etme eğiliminin, bu ilkelerin insanoğlu tarafından anlaşılmadığının en kesin kanıtı olduğunu söyledi. İnsan, bir şirkete bağımlı değildir, onu bağımlı kılan bir yönetim kademesi veya bir patron değil, kendi korkularıdır. Bağımlılık korkudur.

“Bağımlı olmak, bir sözleşmenin sonucu değildir. Bir rolle ilişkili olmadığı gibi, bir sosyal sınıfa ait olmakla da oluşmaz... Bağımlılık, bir kişinin saygınlığının düşmesi sonucunda oluşur. İçte yaşanan bir dağılmanın sonucudur. Bu içsel durum, bu çürüme hali, bir iş sorumluluğu biçimini alır ve işyerinde ast konumundaki bir görev kimliğine bürünür. Bağımlı olmak, kendi korkularına ve hayali kuruntularına esir düşmüş hasta bir aklın eseridir... Bağımlılık hali, ‘düş’ün terk edilmesinin görünür sonucudur.”

Bu sonuç, O’nun ‘bağımlı’ sözcüğünü her söyleyişindeki biçimi ve heceleri yavaşça vurgulaması, bu sözcüğün genel kullanımının sıradanlığına gizlenmiş gerçek anlamını açıkça ortaya koyuyordu.

Dreamer beni suçlarcasına, *“Bağımlılık, varlığın bir hastalığıdır!...”* dedi. *“Kişinin bütünlüğe erişememesinden kaynaklanır. Bağımlı olmak, kişinin kendisine inanmayı bıraktığının ve düşlemekten vazgeçtiğinin bir göstergesidir.”*

Sözlerini düşündükçe, her bir sözcüğün içime ayrı ayrı işlediğini hissediyordum. O'na duyduğum kırgınlık, derinleşerek kızgınlığa dönüştü. Bu denli geniş bir insan kitlesini bu şekilde yargılıyor olması kabul edilir bir şey değildi. Bir insanın hayatı ve iş yaşamı ile, onun duyguları ve korkularıyla O'nun ne gibi bir bağıntısı olabilirdi? Oysa bana göre, içteki ve dıştaki bu iki dünya birbirinden ayrıydı ve de öyle kalmaları gerekiyordu. Ben her zaman kişinin dışarıda bağımlı, ama kendi içinde özgür olabileceğine inanmıştım. Bu inancım, kızgınlığımı körüklüyordu.

Beni suçlarcasına, *“Milyonlarca kişi gibi sen de bütün yaşantını, içinde yaşam olmayan kuruluşların katmanları arasında saklanarak geçirdin,”* dedi. *“Özgürlüğünü bir avuç uydurma gerçekliğin içine hapsettin.”*

Sana dayatılan sahte uykundan uyanmanın, cehennem misali bir yaşam görüşünü bırakmanın artık zamanı geldi!”

Şimdiye dek kimse bana böyle davranmamıştı.

Sonunda, meydan okurcasına, *“Benimle böyle konuşma yetkisini sana kim veriyor?”* diyerek patladım.

“Sen.”

Bu beklenmedik yanıtıyla iktidarsızlık haline teslim edilmişim. Üzerime çöken suçluluk duygusu altında eziliyordum. Saklanmayı ne çok isterdim. Hâlâ bir yüzü bulunmayan bu varlık karşısında anlatılması olanaksız bir utanç bana çırılçıplak kalmışım hissi veriyordu. İçimde kaçıp gitmek dürtüsünü hissettim. Beni dünyanın sınırlarının dışına fırlatan bu durumu kurtarmak için kalan son gücümle çabaladım. Konuşmayı yeniden tutarlılık ve mantık çerçevesine sokabilmeye uğraşarak alçak sesle, *“Fakat organizasyonlar çalışanları olmadan nasıl sürdürülebilir?”* dedim. Dreamer susuyordu. Sorduğum soru karşısındaki sessizliğini O'nun şaşırması olmasına, ya da yanıt verememesine yorarak ve bu suskunluğundan cesaret alarak bir hamle daha yaptım. *“Onlar olmasaydı, dünya dururdu,”* dedim.

“Tam tersi!” diye sertçe yanıtladı. *“Dünya yerinde saymaktadır, çünkü bağımlı, korkudan ödii kopmuş insanlar mevcuttur. İnsanlık bu haliyle, bağımlılıktan kurtulup özgürleşmiş bir topluma can veremez.”* Şaşkınlığımı gördü. Algılama sınırlarıma ulaşmış hatta aşmışımın farkına varınca, ses tonunu neredeyse beni yüreklendirecek kadar yumuşattı.

Alaycı bir ifadeyle çabucak, *“Korkma!”* dedi. *“Senin gibi insanlar var oldukları sürece, bağımlılık dünyası da hep var olacak ve dünya aşırı nüfuslu olmayı sürdürecektir.”*

Ardından gelen suskunluk yüzünden aramızdaki hava buz kesti. Alaycı ve yumuşak tavrı birden çelik gibi sertleşti.

“Sen! Senin, bundan böyle bunda bir payın olmayacak; çünkü sen Beni tanıdın!”

Sanki ışıktan bir bisturi, taşlaşmış düşünce tabakalarını ve duygu molozlarını zorla yarmıştı.

“Bağımlılık, düşün reddedilmesidir,” dedi. *“Bağımlılık, özgürlükten yoksunluğu ve yaşamdan vazgeçişini gizlemek için insanların taktıkları maskedir.”*

Bu ‘bağımlılık’ sözcüğünü birçok kez duymuş ve kullanmıştım, ancak Dreamer’la bu ilk görüşmemizden sonra acı dolu anlamının farkına vardım. Günümüzdeki çalışanların içinde buldukları koşulların, eski dönemlerdeki köleliğin çağdaş bir uyarlamasından başka bir şey olmadığı anlaşılıyordu. Bir tür içsel hamlık ve tedirginlik. Bilincimde açılan bir yarıktan, kendi seçmedikleri ve yaratıcılığı bulunmayan, yorucu bir işin sonsuz yinelenmesine bağlanmış, Sisyphos’un kaderine mahkûm olmuş kitleler halindeki insanları ‘gördüm’.

Sonra, yine geçmişten bir anımsamayla, Milano’da, Sarca Bulvarı’ndaki Rusconi

binasının, çalışanlarına ayrılmış uzun giriş kapıları dizisinin üzerinde, yüksekçe bir yere asılmış “Personel Girişi” yazılı levhanın bulunduğu ön cephesini ‘gördüm’. Yenilip esir edilmiş Romalıların, Sannio’da, derin ve sarp Caudine Çatal Vadisi’nden çıkışları gibi, eğilmiş ve yenik düşmüş bir ordu dolusu insanın, bu binanın dar kapılarından girişlerini ve kendi eşsizliklerine inanmaktan vazgeçmiş bu insanların, kuyruklarda bir uydu gibi ilerleyişlerini ‘gördüm’. Bireyin yok oluşuna dair bir önsezi üzerime kara bulutlar gibi üşüştü ve bu kaderin hüznü yüreğimi dağladı. Dreamer, ölümcül bir yaraya müdahale etmek için yaklaşan birinin titizliğiyle aynı görüntüye dahil oldu. Konuşmasında ağırbaşlı bir tonlama vardı: *“Bir gün, artık çalışması gerekmeyen, düşlemeyi bilen bir toplum olacak; sevgi dolu, düşlemeye yetecek kadar zengin ve düşlediği için ebediyen zengin kalacak bir insanlık.*

Evren bolluk içindedir. Bir kişinin yürekte isteyeceği her şeyi fazlasıyla veren ‘Bereket Boynuzu’dur... Böyle bir evrende kıtlıktan korkmanın gereği yoktur. Sadece senin gibi korku ve şüphe dolu insanlar yoksul olabilir, dünyada bağımlılığı ve yoksulluğu sürekliliği kalıcı kılabilirler.”

Öfkeden kısalmış bir sesle, “Fakat ben yoksul değilim ki!” diye haykırdım. “Neden böyle söylüyorsun?” Bu suçlamasının ne denli saçma olduğunu O’na gösterebilmek için mümkün olan tüm gerekçelerimi ve karşıt görüşlerimi içimden bir bir sıralamaktaydım. Dreamer suskunluğunda ısrarcıydı. “Ben yoksul değilim!” diye yeniden haykırdım. “Güzel bir evim, bir yöneticilik makamım, beni sayan dostlarım var. Hem babalık, hem annelik yaptığım iki de çocuğum...” Bu dayanılmaz adaletsizliğin ve haksız saldırının baskısıyla sözlerimin bu noktasında sustum.

Dreamer, *“Yoksulluk, kişinin kendi sınırlarını görememesi demektir,”* diye açıkladı. *“Yoksul olmak, kişinin hoşlanmadığı ve yapmayı seçmediği bir iş karşılığında kendi yaratıcılık hakkından vazgeçmesidir.”*

Tam sözünü bitirmiş olmasını umarken, “Sen!” diye ekledi. *“Sen yoksulların en yoksulusun. Çünkü hâlâ kim olduğunu bilmiyorsun. Sen unutmuşsun! Bugüne dek hiç kimseye, sana verdiğim kadar başarılı olma fırsatı vermedim.*

Bu son fırsatın olacak.”

Birdenbire, benliğimin her santimini kaplayan saldırıya ve haksızlığa uğramışlık duygusu yok oldu ve tüm savunmalarım, O’nun bu baskılarına karşı koyamayıp boyun eğdiler. Yaşantımın sıkıca tutturulduğu tüm eski menteşelerinin zorlanıp gıcırdadıklarını işittim. Kökleri en derinlerde olan inanışlarım, temelinden sarsılan mabetler gibi birer birer yıkılıyordu.

“Gözlerini aç da kendine dikkatlice bir bak; insanın kendi egemenliğinden ne denli uzaklaştığını o zaman anlayacaksın.

Görünüşe göre burada aynı odadayız, ama biz çağlarla ölçülebilen zaman dilimleriyle birbirimizden ayrılıyoruz.”

Gecenin karanlığını yırtan bir şimşegin çakışına benzeyen bu sözler, bana bu varlıktan ne kadar uzak olduğumu gösterdi. Saygınlığıma saldırının yalnızca bir tahmin olduğunu ve Dreamer’ın huzurunda söylediğim ‘ben’ sözcüğünün, koskoca evrende bir vızıltı kadar önemsiz kaldığını anladım. Karar mercii olan insanlar sınıfı; sorumlu insanlardan oluşan elit tabaka; irade sahibi, bağımsız ve kendi yaşamlarının efendisi olanlar içinden biri olduğum yanılması, sanki bir komik opera gösterisinde perdenin inmesi gibi düştü ve kayboldu. Gözlerim parlamıştı. Farkına varmadan doğruca, kendi kendine acıma halinin insanı yutan kumlarına doğru kaymaktaydım.

Neyse ki Dreamer, benliğime yönelik sert bir mesajla araya girdi. *“Uyan artık! Kendine baş kaldır ve kendi devrimini gerçekleştir!”* Bu buyruğuyla, bir yandan beni sarsarken, diğer yandan da bana kendimi sıkıştırmış olduğum köşeden kurtulabileceğim

bir çıkış yolu sundu.

“Özgür olmayı, her türlü kısıtlamadan uzak bir özgürlüğü düşün. İstedğin her şeyi elde edebilmekten kendini alıkoyan tek kişi sensin! Düşle... Düşle... Hiç durmadan düşün.

‘Düş’, var olan en gerçek şeydir.”

3 “Ben bir kadını...”

Ardından sesinin tınısı değişti; öncesinde derin ve kararlı olan sesi, bir kadının sesine dönüştü. Bu değişim, damarlarımdaki kanı dondurdu. Bu olanaksızdı! Bu ses... Kimdi?... Kimdi?... Düşüncelerim bir girdaba kapılmıştı. Sözleri artık önceki kadar şiddetli olmamasına rağmen, dayanılmaz bir hale gelmişti.

O ses, *“Ben ölüm döşeğindeki bir kadını,”* dedi. Bunu izleyen suskunluk, bana hiç tanımadığım bir korkunun tuhaf, mide bulandırıcı tadını sonuna kadar hissetmemi sağladı. Felç olmuş gibiydim, gücüm tükenmiş, elim kolum kıpırdamaz olmuştu. Bakışlarımı yerden kaldıracak gücüm yoktu. Tüm ufku kaplayacak denli büyük, acımasız bir göz, geçmişimin üzerine açılıyordu. O’nu görmeye katlanabileceğimi hiç sanmıyordum.

“Ben kanser hastası bir kadını; bırakıp gittiğin ve ölüm döşeğinde olmama katlanamadığın için seni lanetleyen o kadını.” O’nun sözlerine kulak kabarttığımda bedenimi ürperti kaplıyor ve işittiğim her sözcük beni biraz daha dipsiz bir karanlığa doğru çekiyordu. Benimle konuşmakta olan Luisella’dan başkası değildi; tatlı sesi tüm çaresizliği içinde, bana yaşamının sınırlarının ardından, zamanın ötesinden gelmekteydi. Henüz 27 yaşındayken ölüşünün korkunç ayrıntıları, bilincime yeniden düşüyordu. Birlikteliğimizde yaşanmış pek çok olayın bana göre sıradanlığı, bir parça güvenlik sağlamak uğruna her şeyden ve herkesten beni uzaklaştıran bencilliğim, kariyer ve kazançla ilgili tüm endişelerim, onu sevmekteki yetersizliğim beraberce derin bir ıstırap halinde yüreğimden taştı. Ruhumu, nefret edercesine, sonsuz bir utanç duygusu kapladı. O dönüştüğüm adamdan kendimi koparmaya çalıştım.

“Bu ‘senin’ ölümüdür,” dedi. *“Bu, seni sen yapan her şeyin ölümüdür. İçinde taşıdığın tüm döküntülerin ölümüdür... Ölümünden kaçma. Onu bir kez ve sonsuza dek olmak üzere göğüslemekten çekinme! Her insan ‘yeniden doğmadan önce mutlaka ‘ölmeli’dir.”* Bu sözleri, uzun süre soluksuz kaldıktan sonra bir nefes gibi içime çektim. Ancak bana olanları mantıksal bir çerçeveye oturtmaya kalkışmam, aklımı başıma getiren o anın yok olmasına neden oldu ve yerini boğucu bir sıkıntıya bıraktı.

“Ölmek ne demektir?” diye sordum. Bu basit soruyu sorarken sesimin belli belirsiz tonu, şu andaki tutumumun ne denli farklı olduğunu anlamama neden oldu.

Gizemli bir ifadeyle, *“‘Ölmek’, kişinin vizyonunu bütünüyle altüst etmesidir. ‘Ölmek’ hüznün yönettiği kaba saba bir dünyadan yok olmak ve daha üst bir düzeyde ortaya çıkmaktır,”* dedi. Hâlâ anlamakta zorlanıyordum. Bir parçam, buna bir şekilde karşı çıkmak istiyordu. Şimdiye dek hiç işitmediğim bu sözler ve fikirler beni paramparça ediyordu. Sonra, taşkın bir ırmak, önüne kattığı her şeyi yıkıp geçti; anılarımı, arkadaşlarımı ve en köklü inanışlarımı çamurlu taş toprak yığını gibi alıp götürerek varlığıma egemen oldu. En iyi olmak için, yıllarca okullarda canımı dişime takarak dirsek çürütmüştüm. Kendimi ispatlamak ve bir yerlere gelebilmek hırsıyla yorulmak bilmeden çalışmıştım. Yenmek, yenmek... Benimle hedefim arasına girecek her engeli aşmak. Dünyada rekabet etmek ve yenmek ama her şeyin üstesinden gelmek; işte benim hayatımı yönlendiren ve inandığım tek gerçek bu idi... ve şimdi de bütün bunlardan vazgeçmem ve hepsini geçersiz kılmam mı gerekiyordu? Tüm bu çabalarımı kötülemede Dreamer’ın haksız olduğu kanısındaydım. Azgın dalgalarla boğuşuyor olmama rağmen, benim en sağlıklı ve en yaşamsal inancım olan suyun üstünde kalma isteğime, irademin dev bir gemi gibi sulara gömülmekte olan demir yığınına hâlâ sıkı sıkıya tutunuyordum.

4 Ölmekte olan bir tür

Dreamer, bir hurda yığınının andıran düşüncelerimi okumuş olmalı ki, bana, “*Hiç kimse kimseden üstün değildir!*” dedi. “*Başkalarına üstün gelmek fikri, bir yanılsamadır... Kavgacı, yağmacı... kaybetmeye mahkûm geçmişteki insanlığın boş bir inanışından başka bir şey değildir.*” Sözlerini kesercesine sonlandırması, bana rahat bir nefes alabileceğim hissini vermişti ki, bu duraksamanın birazdan, “*Sen, ölmekte olan bu türü simgeliyorsun, daha gelişmiş bir varlığa yer açan bir tür,*” diyen sözleriyle üzerime indireceği daha güçlü bir darbe için elindeki çekici havaya kaldırırken geçirdiği sessizlik süreci olduğunu anladım.

Sözleri hurda ve döküntü katmanlarının arasından bir tünel açıyordu. Doğmak için var gücüyle içimden çıkmaya çalışan bir varlığın kasılmalarını hissediyor ve bunu başaramayacağımdan korkuyordum. Derken evren, kaskatı halden yumuşak bir hamur kıvamına, ondan da eriyerek tamamen sıvı hale geçti. Şimdi derin sulara yüzüyordum.

“*Sana ölüm duygusu veren bu durum, artık bir işe yaramayan boş inanışlarını ve eski hilelerini terk etmeye zorlanmış, dipsiz karanlığın kıyısındaki bir türün, kabuk değiştiren bir insanlığın, oksijensiz kalarak boğuluşudur.*” Bu sözler, insanlık durumunun evrensel bir yazıtı gibi havaya kazındı. Kendimi, boğulmak ve ölmek üzere olduklarını kabullenmiş, akıntıyla sürüklenen bedenler ve sallanan başlardan oluşan, uçsuz bucaksız bir enginlikte debelenirken buldum.

“*Tüm insanlara, var oldukları ilk yıllarından itibaren, akıl coğrafyalarının en ıssız alanlarında yaşamaları öğretildi... Onlar, kapsamlı bir düşünceyle veya hayal güçlerini zorlayan herhangi bir durumla karşı karşıya kaldıklarında önce karşı çıkar, sonra da söz konusu durumu küçük parçalara ayırmak suretiyle bilinçlerinin küçük odacıklarında anlamaya çalışırlar.*” Bu sözleri söylediği sırada aklımdan, güçlerini çıkartmak amacıyla düşmanlarının kafasını kurutan vahşi Borneo yerlilerinin görüntüleri geçti. Dreamer’ın sesi, beni bu düşüncelerimden çekip aldı.

Bir babanın ağırlığıyla, “*Senin için ‘yolculuk’u göğüsleme zamanı geldi,*” dedi. Sözlerinde, şefkat, üzüntü ve ‘bilen’ bir kişinin otoritesi vardı. Kullandığı ses tonunun benim O’nu dinlerken takındığım tavra mükemmel bir şekilde yakıştığını fark ettim; sanki kendimi bir ses aynasında görür gibiydim. Benim karşı çıkışlarıma dayanmak zorunda kaldığında, sesi merhametsiz ve korkunç oluyordu; karşı çıkışım kadar haşın, boyun eğişim kadar nazik ve yumuşak olan sesi, şimdi de daha değişik bir ton aldı. Bana gizlice bir şey söylemek istercesine, ellerini teatral bir edayla ağzının kenarına götürerek kulağıma şunları fısıldadı: “*Şu ana kadar önüne çıkan yaşam sınavlarında sen, kendini işine kaptırmaktan, sekse sığınmaya çalışmaktan, uykudan ya da bir şekilde hastane yatağında zaman geçirmekten daha iyi bir şey yapmadın.*” İçine düştüğüm kendime acıma halinden, beni kasıtlı bir zorbalıkla sarsmak suretiyle çıkartıp, “*Hoş olmayan durumların veya felaketlerin ağırlığı altında iki büklüm olmak ve olan biteni son derece ciddiye almak, dünyanın hüznünlü betimlenmesini güçlendirerek bu sıkıcı olaylara süreklilik katmaktır,*” dedi.

Umutsuzluğa kapılan birinin yorgun sesiyle, “O halde ne yapmalıyım?” diye sordum.

“*Kişi, başına gelen durumlara karşı tavrını değiştirdiğinde, başına gelecek olayların doğası da zamanla değişecektir.*”

Yanıma biraz daha yaklaştı ve,

“*Our being creates our life.*”

Benliğimiz yaşamımızı yaratır,” diyerek cümlesini tamamladı. Yalnızca birkaç santim

yaklaşmıştı, ama bu hareketi beni endişelendirmeye yetti. Tetikte ve rahatsız olmuş gibi uyanık duruyordum. Aslında ne beklediğimi ben de bilmiyordum. Şimdiye dek hiç bu denli dikkat kesilmemiştim; sanki bütün hücrelerim yüzlerce yıllık bir uykudan birdenbire uyanıvermiş ve şimdi tümüyle dinlemeye odaklanmıştı. Dreamer, dikkatimin en yoğun olduğu ana ulaşmasını bekleyip ardından o dayanılması güç sözcüklerini sıraladı.

“Karının ölümü, başından beri içinde taşıdığım ıstırap ezgisinin sendeki dramatik bir tezahürü, acının maddeye dönüşmüş halidir. Durumlar ve olaylar, bir gerçeklik madalyonunun iki yüzü gibidir.”

Kendimden geçmek üzereydim. Dayanılmaz bir suçluluk duygusu midemi bulandırıyor. Önümde beni yutmaya hazırlanan dipsiz bir kuyu açıldı. Gerçeğin en yalın ve beraberinde en katlanılmaz olan yüzüne bütün gücümle karşı durmaya çalışıyordum, çünkü ben, hayatımdaki olayların tek sorumlusuydum, yaşadığım her ıstırabın ve felaketin tek nedeniydim.

Dünyanın ışıkları solmuş, neredeyse tümüyle sönmek üzereydi. O sırada Sırat köprüsünün önünde duruyordum. Karşı koyamadığım bir teslimiyet beni ağır çekimle oraya doğru sürüklemekteydi.

5 Yeniden uyanış

Uyanır uyanmaz, olanlara kafa yormaktan kendimi alamadım. Dışarıda hâlâ geceydi. Manhattan trafiği, ince ırmaklar halinde, görünmez bir yanardağın ağızından çıkan parlak lavlar gibi akıyordu. Birkaç dakika daha kıpırdamadan, bilincimde yüzen ve bir hayalet kadar solgun ‘dünya’ya baktım. Yeni bir ışık demeti, yaşantımın ve bu apartman dairesinin içindeki her şeyi acımasız gözlerle bir bir inceliyordu. Böylesi bir hızda, mobilyalar, kitaplar ve döşemelikler, sıradan ve mutsuz bir yaşantının ıstıraplarından başka bir şey değillerdi. Sahipsiz eşyaların yaydığı yeni hüznün dalgası yüreğimi burktu. Var olmak için gösterdiğim olağanüstü çabayı ve beraberinde değişimin olanaksızlığını hissettim. Çocuklarımla karşılaşacağım ve onların gözlerinde de buradaki her şeye işlemiş olan ölüm duygusunu göreceğim düşüncesi bedenimde şiddetli bir sancıya yol açtı. Onların da diğer her şeyle birlikte solup yok olmalarından korkuyordum.

Dreamer’la buluşmam süresince olanları ve o gizemli villada, beyaz yer döşemeli dairede söylediği her sözü kaydetmek saatlerimi aldı.

O varlık, artık yaşamımın bir parçasıydı. Sözlerini ve buluşmamızın tüm ayrıntılarını, olduğu gibi, titizlikle not ettim. Bu hiç de zor olmadı. Bütün ayrıntıların zihnimde kusursuz belirginlikte ortaya çıktığını görmek için sadece gözlerimi bir anlığına kısmam yetiyordu. Bilincim, onunla geçirdiğim ve hiçbir zaman diliminde yeri olmayan o süresiz zamandaki kadar açık olmamıştı. Artık iyice biliyordum ki ben, bütününden ayrılmış ve bilinçsizliği seçmiş bir insanlığın karanlık denizinin bir parçasıydım ve biliyordum ki, sevmekten ve sevilmekten yoksun, uyurgezer gibi yaşayan kalabalık bir gezegene aittim. Artık bu gerçeği yok sayamayacak ya da tam aksini savunamayacak kadar uyanmışım.

Sonraki haftalarda, tuttuğum notları dikkatlice tekrar tekrar okudum ve O’nunla yeniden karşılaşmanın, O’nun dünyasına yeniden gidebilmenin yollarını aradım.

Café de la France’ın terasından, Batılı turistlerin çarşı içine doğru ilerleyişlerini izliyordum. Tıpkı, El Fna’nın damarlarındaki akyuvarlar gibi bu sokak labirentinde dolanıp duruyorlardı. Bağırıp çağıran seyyar satıcılar, güneşten kavrulmuş ellerini turistlere uzatan dilenciler ve hayvan postuna sarınmış soğuk su satan esmer tenli adamların kuşattığı yollarda adım atmak zordu. Kolye, küpe satan genç kızlar, etrafına

bakınarak gezinen yabancıların gözünü alıyor, kendilerinden bir dirhem sihir dilenen büyücüler gibi adamların sırtlarını sıvazlıyorlardı. Onların bu ateşli, keskin bakışlarını ve yüzlerine yayılmış, âşıkların cilveleşmesini andıran yakaran tebessümlerini iyi tanırdım.

Üç gündür, Marakeş'in canlı yaşamını dört koldan çevreleyen aynı kafeye gidiyordum hep. Beklerken hem çayımı yudumluyor hem de okuyordum. Buraya geldiğimde aldığım bir çift bukalemun da bana eşlik ediyordu. Bazen okumayı bırakıp sokak yaşamının durmaksızın değişen renkli gösterisini, alışveriş yapmak için satıcıların başına üşüşen insanları ve yerli halkın yoğun çalışma hayatını yakından izliyordum. Sonra yine masama dönüyordum. Artık ümitlerim tükenmeye başlamıştı! Her şeyi unutup ilk uçağa atlayarak New York'a dönme düşüncesi, günler ve saatler geçtikçe aklımdan daha sık geçer olmuştu. Hâlâ bana ne olduğunun yanıtını bulmaya ve anlamaya çalışıyordum. Kalkıp, birkaç palmye ile Sahra'nın ateş saçan dudakları arasına sıkışmış bir avuç evden başka bir şey olmayan ve adından başka hakkında hiçbir şey bilmediğim bu şehre, O'nunla buluşmaya gelmişim.

O'nun mesajını aldığım da, yola çıkmadan önce uzun süre duraksamıştım. Adımı bile bilmediğim bir fantastik varlıkla buluşmaya gitmek için koca okyanusun ötesine geçmek bana çılgınlık gibi geliyordu. Bu yolculuğu engelleyecek birçok aksilik üst üste gelmişti. Hepsini bir yana, Jennifer'a bu yolculuğu haklı gösterecek geçerli bir neden de bulamamıştım. Bu kararımı her gün bir sonraki güne erteliyordum. Fakat yalnızca O'nun yanında hissettiğim iyileşme duygusunu, yeniden yaşama ihtiyacını ve O'nu tekrar görebilme şansını yitirme korkusu üstün gelince, ne olursa olsun yola çıkmaya karar verdim. Dreamer'dan ve O'nunla olan karşılaşmamızdan söz ettiğim, güvendiğim, tek sırdaşım saydığım kişi Giuseppona'ydı; zaten karar vermeme de o yardımcı olmuştu.

Bu konuda konuşmak üzere odasına gittiğimde, beni yüreklendirmiş, kendine özgü Napoli aksanıyla bana, "Git oğlum," demişti. "Bul onu! Sanırım bu Dreamer iyi bir adam."

Giuseppona beni doğduğum günden beri tanıyordu. Her zaman ailemizin vazgeçilmez bir parçası olmuş, hatta beni doğururken Carmela'ya yardım etmişti. İlk adımlarımı onun yanında atmış, ilkokuldaki ilk günlerimin sıkıntısını onunla aşmıştım. Beni okula götürürken, Napoli halkı ve şehrin daracık sokakları üstüne, her sabah yeni bir öykü anlatırdı. Tıpkı Napoli tuluat tiyatrosunun vazgeçilmez giysileri Pulcinella gibi üst üste, kabarık ve kat kat yükselmiş birçok uygarlıktan oluşan Napoli şehrine dair Giuseppona'nın anlattığı kahramanları, destanları ve onların ruh halleri hakkında her şeyi dikkatlice dinlerdim, öğrendiklerim iliklerime kadar işlerdi. Giuseppona bana sanki onlar hâlâ yaşıyorlarmış hissi verirdi; yamaların ve paçavraların arasından parıldayan altınların ve paha biçilmez ipek kumaşların bir görünüp bir kaybolduklarını görebiliyordum. Yağmurlu günlerde, kuşluk vakti, okul bekçilerinin ve hademelerin engellemelerine aldırılmadan damdan düşercesine sınıfa girerek, ıslanmış çoraplarımı ve ayakkabılarımı değiştirdiğinde ne kadar utandığımı hâlâ anımsarım.

Biraz daha büyüdüğümde beni okula götürürken elimi tutmasını istemezdim. O, bir süre daha benimle okula gelmeyi sürdürmüştü, ama artık yanımda değil, biraz geriden yürüyordu. Delikanlılığım da, tüm duygusal meselelerimde sırdaşım olmuştu. Yaşadığım hüznü anlarda, "Zaten o senin için doğru kız değildi!" diyen yorumlarını hâlâ anımsarım. Uzun yıllar boyunca, aşk üstüne yanılığımı hep bu sözlerle teselli etti. İlk gördüğüm anda tutulduğum Luisella ile evlenip, kızımız doğduğunda da yine Giuseppona gelip bizimle yaşamaya başlamıştı. O, sınırsız bir sevgi ve adanmışlıkla bağlı olduğu Giorgia ve Luca için hayal edebileceğimiz en iyi bakıcıydı.

Dış görünümü hiç de narin olmayan, biraz despot tavırlı, kararlı, hırçın, kısa boylu ve tıknaz bir kadındı... Beden yapısı ve yüzünün kararlı ifadesi ona sıradan Napolili bir

kadınla, bir Kızılderili kabile reisi arasında Amerinda görüntüsü veriyordu. Bir şefin cesaret ve ağırbaşlılığına sahipti. Yavaş ve ağır hareket ederdi, ama her gittiği yeri derler toparlardı. O yanında olduğunda hiçbir şey eksik olmazdı. Yaşantım boyunca her fırsatta ve her durumda başvurduğum görüşleri, sağduyunun ve popüler kültürün bir daha dünyaya gelmeyecek karışımıydı. Nereye gidersem gideyim, yanımda olduğu her an bana hep neşe ve keyif vermiş, yaşantım boyunca benim değişmez akıl hocam olmuştu. Luisa hastalanıp bizi kendinden yoksun bıraktıktan sonra da bir anne gibi çocuklarımın bakımını üstlenmiş, onları tek bir gün bile ihmal etmemişti. Onun hakkını ödeyebilmem, ya da bu kişinin dört nesildir ailem için taşıdığı önemi ve benim ona olan gönül borcumu sözcüklerle dile getirebilmem asla mümkün olamayacaktır. Sevgili Giuseppona, sen ebediyen yüreğimde, her zaman benimle olacaksın.

Marakeş'te bulunduğum sıralar, Dreamer'ı bulmak için tüm çabalarım sonuçsuz kalmıştı. Üçüncü gün geldiğinde, beni buralara dek getiren gizemli mesajı O'nun yazmadığından bile kuşkulandırmaya başlamıştım.

O'nu beklerken bir yandan da beni O'na götürebilecek herhangi bir ipucu bulabilmek umuduyla şehirde saatlerce başıboş gezinmişim. İki akşamdır, sonuç getirmeyen araştırmalarla geçen günün sonunda otelime döndüğümde, beni O'na götürebilecek hiçbir ayrıntıyı göz ardı etmeksizin zihnimde son karşılaşmamıza dair her detayı defalarca yeniden yaşamıştım. O sabah yine çarşı bölgesinin en hareketli yerinden geçiyordum ki, kentin baharat kokulu küçük sokaklarının gün ışığı girmeyen labirentinde ilerlerken, gülümsemenin eksik olmadığı yüzleriyle, yüzlerce cin bakışlı esnaf, akla hayale sığmayacak kadar çok çeşitli malın satıldığı, ağzına kadar dolu dükkânlarından içeri girmem için bana ısrar ettiler. Mallarının çoğu, sanki bir deniz kazası sonucunda batık bir tekneden geriye kalan birbiriyle ilgisiz eşyalar gibi, dağınık bir düzenle raflara yerleştirilmişti. Genellikle insana pek sıcak gelmeyen, karanlık arı kovanlarına benzeyen bu sonsuz sayıdaki dükkân silsilesi, sanki akan bir insan selinin önüne çekilmiş setler gibi, her milletten, renkten, ırktan ve dilden insanı beklenmedik bir anda içlerine çekiverirdi.

Üstündeki renkli giysisiyle Disney'in kaleminden çıkmış bir figürü andıran çam yarması Mustafa, komşularının hoşnutsuz ve kıskanç bakışlarına rağmen beni dükkânına nasıl sokabileceğini çok iyi biliyordu. Zeki ve dostça görünen bir yüzü olsa da, kurnazlıkla parlayan gözleri onu ele veriyordu. Dükkânın içi hiç umulmayacak kadar genişti. İki çalışanın yardımıyla, bana satabileceği ilgimi çekebilecek bir şey bulabilmek için bütün mallarını altüst edip önüme serdi. Yüzlerce halı rulosunu önümde yuvarladı, bir pazarı doldurmaya yetecek kadar çok sayıdaki pirinç ve gümüş eşyayı, yenine silerek parlattıktan sonra bana uzattı. Birçok girişiminden ve buranın âdetlerine göre geri çevirmenin kabalık sayılacağından içmek zorunda kaldığım sayısız bardak çaydan sonra, yine de bir şey almadan çıkmaya karar vermişim. O sırada son rafta duran yığınla malın arasından ahşap ve fildişi karışımı bir kutu gözüme çarptı. Üzerindeki ince kakma işlemesi öylesine kusursuz, boyutları öylesine uyumlu yapılmıştı ki, ilgimi fark eden satıcı malın özelliklerini abartıp aklındaki fiyatı yükseltirken, ben gözlerimi ondan alamıyordum.

Kutunun kapağında, Gotik harflerle oyulmuş yazıyı okudum: *Visibilia ex Invisibilibus*. Gördüğümüz ve dokunduğumuz her şey görünmeyenden kaynaklanır.

Çarşıdan ayrılarak Café de la France'a geri dönmüş, küçük, yeşil, pullu iki dostumu almaya karar vermiştim ve şimdi de terasın demir korkuluklarına dayanmış, olanları düşünüyordum.

Arkamdan birisi, “*Çölde yolculuk yapmanın ilk kuralı, beraberinde çok az şey taşımaktır,*” dedi. Bu sesi duyduğumda birden irkildim. Her ne kadar bu anın gelmesini beklemiş ve O'nu yeniden görmeyi çok istemiş olsam da bir korku atağına engel olamamıştım. İçimi kaplayan bu korkuyla o bilinmeyen ve ensemde onun mucizevi nefesini hissetmiştim. Binbir güçlkle, yavaşça başımı çevirip O'na bakacak cesareti topladım.

Dreamer bana gülümsüyordu. Görünüşü geçmiş zamanların varlıklı aristokrat gezginlerine benziyordu. Sikkın havasına ve burnundan kıl aldırmayan birinin tembel tavırlarına rağmen, sesi sınırsız bir enerjiyi açığa vuruyordu. Konuşmaya başladığında, sesinin hışırtıyı andıran kararlı tonunu tanımıştım.

Lafı hiç dolaştırmadan, doğrudan konuya girerek bana “*Varlığını yüklerinden hafifletmek ciddi bir emek ister,*” dedi. “*Bunun için ebeveynlerinin, eğitmenlerinin, uğursuz öğretmenlerinin ve felaket habercilerinin sana dayatma yoluyla öğrettikleri her şeyi terk etmen gerekir.*”

Onlardan, kurbanlık bilincine nasıl düşüleceğini, nasıl sefil, yoksul ve hasta olunacağını öğrendik.” Ardından, yavaşça yüzünü yüzüme yaklaştırarak ekledi, “*Onlardan, ölmek için binlerce yolu öğrendik.*”

Uygarlığın doğuşundan beri bilinci perdelenmek suretiyle uykuya yatırılan milyonlarca insana, nesilden nesle aktararak, kendilerinin kıt ve sınırlı olduklarına körü körüne inanmaları öğretildi.”

“Neden?” diye sormuştum. “Neden sınırsız çokluğu seçmeyelim?... Neden yaşamı seçmeyelim?”

“*Çünkü insan artık geri döndürülemeyecek şekilde telkin yoluyla uyutulmuştur. Her felaketinin arkasında kötülerin en kötüsü yatmaktadır: Ölümün kaçınılmazlığına olan sarsılmaz inanç.*”

Özgürlük yolunda atılması gereken ilk ve en zor adım, bu korkunun kişinin tüm yaşamına despotça egemen olduğu gerçeğidir.”

Bana doğru ilerlemesiyle birlikte bu sözleri ve ses tonunun ciddiyeti beni fazlasıyla şaşırtmıştı. Antik medeniyetlerin dinlerinde ve kutsal ayinlerinde olduğu gibi, O'nun oyunculuğu en basit bir edimi sihirli bir jestle, yaratıcı gücün eşsiz kozmik bir olayına dönüştürüyordu.

Mideme giren bir sancı, sözlerinin kesin bir yargıyla sonuçlanmak üzere olduğunun işaretlerini veriyordu.

Dreamer kısık bir sesle, “*Geçmişin, sana Tanrı'nın verdiği bir cezadır!*” dedi. Burada sustu. Bu suskunluk, sanki gelmesi geciken bir işareti bekliyormuş gibi, konuşmasına yeniden başlayana dek uzadı. Sonra, “*Bedelini ödeyerek onu kurtarmalısın. Onun için bir fide ödemelisin. Onu değiştirmen gerekiyor!*” dedi.

“Değiştirmek... Geçmiş?” diye sordum.

“*Geçmişinde hâlâ pek çok açık var; kapatılmamış hesaplar, asla ödenmemiş iç borçlar, suçluluk hisleri, kurban durumuna düşmek ve hepsinden öte, kir pas içindeki karanlık köşeler,*” diye sıralarken, sanki ben ıvır zıvırla dolu bir çekmeceymişim gibi içimi didik didik ediyordu.

“*Benliğin, fiyatları rasgele konulmuş, kötü yönetilen bir dükkândan farksız,*” diye gözlemini açıkladı, “*incik boncuklar fahiş fiyatlıyken, değerli taşlar indirimde. Böyle sürdüreceğin olman, yakında iflas bayrağını çekeceksin anlamına gelir.*”

O'nun, nefes aldırmadan sürekli üstüme gelen bu yıkıcı darbelerine bir set çekmek

isterdim.

Kendimi korumak, beni sorumluluğa boğan bu ırmağın akış yönünü değiştirebilmek amacıyla, “Fakat geçmişi ve olup biteni değiştirmek nasıl mümkün olabilir?” diye sordum.

“Tüm düşüncelerin, duyguların, coşkuların, davranışların ve olayların ebediyen kaydedildiği bir yer var ve yıllar sonra bile, onları tavan arasında bir kenara bırakılmış, korunmasız, dıştan bakışta hiçbir işlevi olmayan nesnelermişçesine yeniden bulabiliriz. Aslında onlar, bizim tüm varoluşumuzu etkilemeye ve koşullandırmaya devam ederler. Gerisingeri dönmen gereken yer orasıdır!” Sözlerinin bu noktasında, bu geri dönüş için uzun bir hazırlık sürecinin kaçınılmaz olduğunu da söyledi.

Tehlikeli bir serüvene çıkmak üzere olan birisinin hem kabına sığamayan hem de ürkek haliyle, “Ne kadar sürer?” diye sordum.

Davranışlarım ve yönelttiğim bu zevzek soru yüzünden beni paylarken verdiği yanıt aslında çok zarifti. *“En azından, beceriksizlikle harcadığın yılların kadar uzun bir zaman alacaktır.”* İçimde ruhsal bir şartlı refleks gibi, bu güvenme duygusu zembereğinden kurtuldu ve benliğimin her köşesine yayıldı. Ardından, yükseldiği aynı hızla azalarak bir mırıltıya dönüştü ve kaybolup gitti.

Dreamer masalardan birinde oturmuştu. Bir işaretyle oturmam için yanındaki sandalyeyi gösterdi. Ardından gelen suskunluk bir süre daha sürdü ve akşam giderek bir örtü gibi yayılıp, El Fna’ya yaşam katan yüz binlerce sesi kısıttığı için, daha da derinleşti.

7 Kişinin kendisini yüreğinde bağışlaması

Güneş son ışınlarını da yollamıştı. Kobalt mavisi gökyüzünde Orion yıldızı şimdiden seçilebiliyordu. Hava sıcaklığı birden düştü, ama Dreamer bunu ne fark etti, ne de benim gibi içeri geçmek istedi. Bütün göstergeler, benim çıraklık eğitimimde yeni ve önemli bir dönemin başlamakta olduğunu işaret ediyordu. Teras sinsice bastıran bir karanlığa gömülüyor olmasına rağmen, ben söyleyeceği hiçbir sözü kaçırmadan yazma kararlılığıyla not defterimi ve kalemimi önüme koydum. Bu hareketimle rahatlamıştım. Yanımda her zaman bir kâğıt ve kalem bulundurmanın önemini bir kez daha anlamıştım. Kâğıt kalem benim için, Dreamer’ın çok uzağındaki bu dünyada ziyan ettiğim değerlerimi anımsamak, yeniden bulmak ve yerine koymak anlamına geliyordu. İşte şimdi O’nun sözlerini not etmek üzere burada, O’nun karşısındaydım ve bu durum tıpkı var olmanın yasak bölgelerine parmak uçlarımda girmek gibiydi. Sesi beni suçüstü yakaladı.

“Var olmanın özgürlük, bilgi... güçten meydana gelen bu özel durumuna erişmek... kendi üzerinde yıllarca sürecektir uygulmalı bir çalışmayı, ‘kendini yüreğinde bağışlama’yu gerektirir,” dedi – farklı bir tonlamayla vurgulandığı bu sözleri bana, Dreamer’ın savaşı kimliğine ve acımasız diline yabancı olduğum hissini verdi. Bir bakış atarak, sözlerini aynen yazıp yazmadığımı denetledi. Bir süre daha yazma işini bitirmemi bekledi, sonra kaldığı yerden sürdürdü. *“Kendini yüreğinde bağışlamak, aptal bir azizin vicdanıyla yüzleşme sınavı değildir, yaşayan bir insanın yapması gereken asıl işidir, uzun bir süreçten geçen dikkatinin... kendini mercek altında incelemesinin sonucudur. Özündeki katmanların hâlâ parça parça olan kısımlarına ulaşmak demektir... Kapanmamış yaraları temizleyip tedavi etmek... yarım kalmış hesapları ödemek demektir...”* Ardından teatral biçimde tedbirli bir tavır takınarak, sanki bir sırrı paylaşmışçasına sesini alçalttı ve *“Kendini yüreğinde bağışlamak, geçmişi içindeki bütün safralarıyla yeni baştan değiştirecek güce sahiptir,”* dedi.

Bu kavranması olanaksız sözlerin üstüne belli ki zaman zaman akıl yoracaktım. “Her

şey burada ve andadır! Her insanın yaşamında, geçmiş ve gelecek daima birlikte hareket etmektedir.”

Bu sözleri, yüreğimde anlatılması olanaksız, mantık dışı bir mutluluğa dönüştü. Sınırları olmayan bir görüşün önündeydim. Geçmiş ve gelecek, birbirinden ayrı değil, iç içe geçmiş dünyalardı, ayrılmaları olanaksızdı. İşte tek gerçek buydu. Tek çözüm de ‘kendini yüreğinde bağışlamak’tı. ‘Kendini bağışlamak’ bir zaman makinesiydi... sıradan bir akılda çoktan silinip gitmiş olan geçmişe ve henüz bilinmeyen bir geleceğe yolculuk etmemizi sağlayan bir makine...

“Geçmişin yaşantımızda etkili olabileceğini anlıyorum, ama ya gelecek?...” dedim.

“*Gelecek de, tıpkı geçmiş gibi gözlerinin önüne serilidir, ama sen henüz bunu göremezsin,*” dedi

Bana bir ‘dikey zamandan söz etti; bu, geçmişi ve geleceği anda sıkıştıran dikey bir ‘bütün zamandı. Giriş kapısı anda olan ve hiçbir zaman diliminde yeri olmayan süresiz bir zaman...

Bunun sırrı, asla zihni dağıtmamak, kendimizde kalmaktır.

Bu ‘blok zamanda yaşamak, geçmişi değiştirebilmek ve kaderi yeniden yazmak demektir.

Karşı konulamaz bir heyecan dalgasına kapılmıştım.

Dreamer’ın beni yapmaya zorladığı şey buydu. Ve ben, bu serüvenin bir an önce başlamasını istiyordum. Bunu bütün varlığımla çok istiyordum... Dreamer’ın bu heyecan dalgasının daha fazla yükselmesine fırsat vermeyen, “*Ancak senin gibilerin, kendilerini yüreklerinde bağışlamaları olanaksızdır!*” diyen acımasız sözleri karşısında içimdeki heyecan da uçup gitti. Ses tonu, herhangi bir suçlama yapmaktan çok, salt bir yargıda bulunur gibiydi. “*Geçmiş yaşamına dönmek ve onu iyileştirmek çok uzun bir hazırlık süreci gerektirir.*

Bu, sadece kendi üzerinde çalışmayla mümkün olabilir.”

Dreamer, sözlerini bitirdiğini gösteren bir tonlamayla, “*Kendimizi yürekte bağışlamak, özümüze bir geri dönüştür ve bu dünyaya gelişimizin asıl nedenidir. İnsanlar bu iyileşme sürecini asla yarıda kesmemelidirler,*” dedi.

Bunun için çok fazla çaba gerektiği doğrudu, ama O, her şeyden öte, kendimi yargıdan uzak bir gözlemlene ile mercek altına yatırmam gerektiği konusunda beni bir kez daha uyardı.

8 Kendini gözlemlene kendini düzeltmedir

“Self-observation is self-correction”...

Kendini gözlemlene, kendini düzeltmedir... Bir kişi ‘kendini gözlemleyebilirse’ geçmişindeki her şeyi düzeltebilir,” dedi Dreamer. Ardından sözlerini, insanın içinde bulunduğu koşulların, kendini bilmemesinin ve daha da önemlisi, kendisini gözlemlenekteki yetersizliğinin bir sonucu olduğunu altını çizerek sürdürdü.

Dreamer, “*Öz gözlemlene, yaşantına yukardan bakmaktır!*” diye tanımladı ve sonra, “*Bu, sanki olayları, durumları ve geçmiş ilişkileri bir ışık demetinin altına koymaya benzer,*” diye açıkladı.

Anlayabildiğim kadarıyla, kendini gözlemlenmenin vazgeçilmez ön koşulu, bunu yargıdan uzak, etik ve tarafsız olarak yapabilme yeteneğiydi. Dreamer’a göre ‘kendini gözlemlenmek’, bir yargı mahkemesinin önündeymiş gibi değil, dıştan bakan bir insan zekâsının X-ışınları altında, hiçbir şekilde yargılamadan ya da eleştirmeden, yalnızca gözlemleyebilen tarafsız bir tanığın önünde, yaşanmış hayatı başa sarmaktı. Bu, London

Business School'a devam ettiğim yıllarda öğrendiğim, bir kuruluş bünyesinde yapılmış bazı ruhsal deneyleri anımsamama neden oldu. Bazı büyük şirketler, (araştırmacıların söylemiyle) *wandering management* (gezinerek yönetim) yönteminden yararlanarak üretimlerini önemli ölçüde artırmışlardı. Bu sonuca ulaşmanın temelinde, '*wandering management*'in dikkate alınması ve işe yaradığının destek görmesi yatıyordu. Bir '*wandering*' yöneticisinin görevi, tam anlamıyla şirket içinde 'gezinmek' ve etrafta olduğunun şirketin her köşesinde, hatta en ücra yerlerde bile hissedilmesini sağlamaktı.

Sesi, düşüncelerimi ve aklımdan geçenleri birdenbire böldü ve beni Londra'daki Business School ortamından uzaklaştırdı.

Dreamer, "*self-observation is self-correction; kendini gözleme, kendini düzeltmedir,*" diye tekrarladı. "*Kendini gözleme bir iyileşmedir... gözlemci ile gözlenen arasında oluşan uzaklığın doğal bir sonucudur.*

Kendini gözleme, insanın, dünyanın yürüyen bantlarına kendisini nelerin bağladığını görmesini sağlar; zamanı geçmiş fikirler, suçluluk duygusu, önyargılar, gerginlikler, felaket beklentileri... Bu bir kopma, sahte uykudan çıkma ve yeniden uyanış eylemidir...

Dünyanın insanı uyutma yoluyla dayatma etkisinin en ufak bir miktarının kaldırılması bile inandığın her şeyi darmadağın edecektir ve bu durum yaşantın boyunca oluşturduğun görünür dengelerin ve yanılsatıcı keskinliklerin çözümlenip dağılmasına neden olacaktır.

İşte bu nedenle, insanların çoğu kendini gözlemlemeye yanaşmayacaktır. Bir anlığına bile olsa kişinin kendisini dünyanın betimlenmesinden uzaklaştırması, alışılmış sınırların ötesinde muazzam bir girişimdir."

Uzunca bir süre ciddi gözlerle bana baktı. Konuşmasını doğrudan bana bakarak yapıyordu. Mideme giren bir sancı, biraz sonra olacakların bana çektireceği eziyetleri önceden haber veriyordu.

"İçindeki gözlemciyi harekete geçir! Kendini gözleme, hayatını en başından beri yöneten düşünce kalabalığının ve olumsuz duygularının ölümü demektir.

Eğer özüne döner, kendini gözlemlersen hayırlı olan her şeyin olduğunu, olmayanınsa çözümlenip gittiğini göreceksin."

Bir bakışta benim dehşete düşmüş ifademi yakaladı ve ekledi. "*Hiç kimse bunu tek başına başaramaz. Mükemmel bir hazırlık evresinden geçmeksizin, kendinle, yalanlarınla buluşman ve varlığının dar ve karmaşık sokaklarında bir maceraya atılman seni anda öldürebilir."*

O'nun bu sözleri bir mahkûmiyet kararı gibi gelmişti. Benim yararına olacak her tür işi ve olumsuz halimi yargılamasından, beni bırakıp gitmesinden korkmuştum. İçimde ümitsiz, kahramanca bir kararlılık yükseldi. Benim böylesine gönüllü olmam üzerine düşünmeye koyuldu. Yavaşça, ilk görüştüğümüzdeki duruş pozisyonlarından birine geçti. Sağ elinin, bitiştiği işaret ve orta parmaklarını yanağına bastırdı. Ardından başını hafifçe eğerek, çenesini küçük parmağının oluşturduğu kavise dayadı. Düşüncelere dalıp böylece uzun süre kaldı. Bana bakmıyor gibiydi, ama düşündüklerimin hiçbirinin kendisinden kaçmadığına emindim. Son karşılaşmanın final oyununu oynuyordum, belki de en sonuncusunu. Her şey bana bağlıydı. Bekledim.

Sonunda Dreamer sessizliği bozdu.

Çenesinin ucuyla gökyüzünü işaret ederek "*Bak, dolunay çıktı,*" dedi. "*İnsana ömründe en fazla bin defa dolunayı izleme fırsatı verilir, ama büyük bir olasılıkla bu insan, yaşamının sonunda onu bir kez bile izleme fırsatını bulamayacaktır...*

Ay'ın insanın dışında olduğunu düşünürsen, bir insanın kendini gözlemlemesinin, dikkatinin yönünü kendisine çevirmesinin ne denli zor olacağını düşün. Kendini gözleme, düşleme sanatının sadece ilk adımıdır."

Uzun süre sessiz kaldık. Karanlığa uzanan Café de la France’ın terası, sanki yıldızlı gökyüzüne çıkmaya hazır bir yıldız gemisinin başı gibiydi. Gemide sadece biz vardık; Varoluşun yalnız Argonaut’ları.

Bir eylemcinin kararlı sesiyle, “Hazırlan,” dedi. “Bu bir kır gezintisi olmayacak.”

Son önerilerini dikkatle dinledim. Dreamer hemen yanı başımda olacaktı. Bir tür zihinsel ara bölgede, yani geçmişin tam olarak kapsamadığı, terk edildiği ve geleceğin düzeninin henüz oluşmamış olduğu bir bölgede, tuzağa düşerek takılıp kalma riskini bana serinkanlılıkla söyledi. Böylelikle bu uzay-zaman diliminden Dreamer’ın dünyasına geri dönmek için bir daha şansım olmayacaktı. Bunun son buluşmamız olabileceğini vurguladı.

“Sıradan bir insanın geçmişi... varoluşun bütünlüğüne doğru henüz ilk adımlarını bile atmamış bir insanın geçmişi kancalara tutturulmuş gibidir. Geçmişine geri dönmek için yaptığı her hamlede ve onu değiştirmek için attığı her adımda bu kancalar bir pençe gibi etine saplanırlar.”

Bunlar duyabildiğim son sözleri oldu. Palamarlarını çözen bir tekne gibi ben de terasın sarsılmaya başladığını, etrafımdaki nesnelerin benden giderek uzaklaşmaya başladığını hissettim.

Cesaretimi toplayarak, “Ben varım,” diye düşündüm.

Dreamer’ın sesini, görünmeyen motorların homurtuları arasında kayboluyormuşçasına, çok zor duyabiliyordum. Teras bir zaman makinesine dönüştü. Evren durdu, zaman geriye sarmaya başladı; bilincimde ve geçmişimde geriye doğru yaptığımız bu yolculuktan başka, dünyada hiçbir şeyin önemi kalmadı.

Zifiri karanlık bir tünelin içine doğru hızla çekildiğim hissine kapıldım; sanki ‘makinemiz’ varlığımın taşlaşmış katmanlarını, iç dünyanın yer kabuğunu kat kat geçerek ilerliyordu.

Yaşantımın ilk kesiti, karanlık içinden bir ada gibi belirdi. Yaklaşmasını ve giderek büyümesini izlerken, tanıdık olması yanında anlaşılmaz, gizemli ve bilinmeyenin hemen kıyısındaki bir dünyaya girdiğim duygusuna kapıldım.

Dreamer’la beraber, doğrusal zamanda aslında yalnızca birkaç yıl önceki olaylara gitmemize rağmen, yaşantımın bu kesiti inanılmaz kadar uzakta görünüyordu.

9 “Ölüm asla bir çözüm değildir”

Luisella öldüğünde yirmi yedi yaşındaydı. Bir cilt kanseri yüzünden, küçük bir çocuğun plajda oyun için kazıp derinleştirdiği bir kuyu gibi bacağına derin bir yara oluşmuştu. Dünyamı saran çizgiler giderek daha bulanıklaşmıştı; sanki dünyayı artık bir boksörün aldığı darbeler yüzünden kapanmış gözleriyle görüyordum. Aylardır nefretten başka bir şey duymuyordum: bu, öfke ve korku arasında sıkışıp kalmış, duyarsız bir içerlemeydi.

Baş dönmesi

Acı...

Karanlık...

Düşüncelerin ve duyguların suç ortaklığı...

Varoluşun başboş parçacıkları...

Kesici bir ışık demetinin varlığımın karanlıklarını yarıp geçmesi.

Acı,

Baş dönmesi...

Karanlık...

Derin bir kesik...
Ardında: karanlık... ve yine... acı!...
Ona doğru uçuyorum, yaklaşıyor, giderek büyüyor,
geçmiş yıllarımın solgun gezegeni...
Yere ineceğim... Ama nereye?
Ne bir boşluk, ne bir geçit,
Düşüncelerimin kayalık bozkırında,
ne de bir milimetrekarelik samimiyet.
Bir boşluk beni yutuyor...
Karanlık...
Acı...
Baş dönmesi!...
Bir kasaba hastanesinin küçük odası... dezenfektan...
Hastalık ve çaresizlik kokusu.
Kımıldamadan
yatan birisinin önünde diz çökmüş,
kalbi kırık bir kişi...

Ona yaklaşıyorum...
dehşet içinde...
o adam...
o benim!!!

Dreamer’la birlikte izlemekte olduğumuz sahne buydu. Yaşama çoktan yabancılaşmış, mermerden bir heykele benzeyen bu görüntünün sadeliği, bu kalbi kırık, ufak tefek adamın üstüne, yanlış zamanda olduğunu acımasız bir ışık gibi yüzüne vuruyordu. Adamın varlığını nefes nefese bırakan keşmekeşi, ruhun bir işaretiyle içinde onu harekete geçiren düşüncelerin, küçük beklentilerin, duyguların uğultulu kalabalığını dinledim. Hipnoza girmişçesine, Dreamer’ın gözleriyle, ben olan o adamın dönüştüğü bencillik ve korku kırıntılarını görünenlerin ötesinde, ‘görebiliyordum’.

Dreamer, çenesiyle onu işaret ederek, merhametsiz bir ifadeyle, “*O kendi ölümüne ağlayan bir hayalet,*” diye açıkladı. “*Korku, ıstırap ve üzüntü, onun bütün sıkıntılarının sonucu değil, asıl nedenidir.*”

Dreamer, bana bütün kötülüklerin en kötüsünü; toplumsal, bireysel, bölgesel ya da dünyevi felaketlerin kaynağını gösteriyordu!

“*Her insan, ruhunda taşıdığı kaos ve cehennemi çatışma, ayrımcılık ve ırk, ideoloji, inanç ve din arasındaki savaflara dönüştürerek yaşadığı dünyaya taşır.*”

Bunu keşfetmenin heyecanı, bu adamdaki erken yaşlanma belirtilerini fark ettiğimde dehşet, acıma ve utanç duygularıyla karıştı.

Dreamer kısaca, “*Bu adam, yaşadığı hüznün ve ıstırap yüzünden acı çekmiyor, onun burada çektiği acı kendi doğal seçiminin bir sonucu olduğu için ona acı veriyor,*” dedi.

Yaşantımda şimdiye dek başıma gelen ve gelecekte başıma gelecek her şeyin, tıpkı uzun ömürlü bir meşenin ufacık tohumunun içine yerleşmesi gibi, zaten orada olduğunu, anda yaşandığını fark ettim. Her ayrıntı, o adamın yaşantısındaki ihmalciliği, terk edişleri ve hayatındaki eskileri ortaya koyuyordu. Bir şeyler yapmak isterdim. Geçmişte ben olan o adama varlığımızın geleceğindeki benden söz etmek isterdim. Mümkün olsa onun içine girip her şeyi yeni baştan düzene koymak isterdim; itibarını ona geri kazandırmak, bükülmüş sırtını düzeltmek ve yüzündeki ıstırap çizgilerini silmek isterdim...

İç sesimi duyan Dreamer, “*Müdahale etmek olanaksızdır!*” dedi. “*Artık yapabileceğin*

hiçbir şey yok!” Sesi şimdi biraz daha canayakındı. “O adam ıstırap çekmekten hoşlanıyor! Bunun doğru olmadığına yemin edebilir, ama gerçekte, dünyaları bile versen cehennemini asla terk etmeyecektir.”

Böylesi bir gaddarlığa inanmam olanaksızdı, hayrete düşmüştüm. Dreamer yüzümdeki kuşku belirtisini fark ederek ekledi. *“Tiryakisi olduğu bu durum, onun dünyaya tınaklarını geçirerek tutunmasını ve kendisini güvende hissetmesini sağlıyor. Bu her ne kadar kederli bir durum olsa da, dışarıdan kendisine gelebilecek bir yardımın ninnisiyle uyutuluyor.*

Kendisini gözlemleyebilseydi, davranışlarında ve tepkilerinde atom zerreciği kadar bile olsa bir değişiklik yapabilseydi, düşüncelerinden ya da duygularından sadece bir tanesini yalnızca bir milimetre yükseltebilseydi, o zaman yaşamı farklı olurdu.”

Sözlerinin bu noktasında sesini dramatik biçimde değiştirerek güçlü bir fısıltıya dönüştürdü. Ses tonundaki bu ani değişim beni öylesine sarstı ki, O’nu dinlemekte bir an da olsa zorlandım.

“A man can not change the events of his life but only his way to take them”.

Bir kişi yaşamındaki olayları değil, yalnızca onları göğüsleme biçimini değiştirebilir.”

Suçlayıcı bir ses tonuyla O’na karşı çıktım. *“Bana geçmişin değiştirilebileceğini söylemiştin...”* İçime ateş düşüren bir hayal kırıklığı, bir umutsuzluk dalgası, damlalar halinde gözlerime dek yükseliyordu.

Dreamer sertçe karşılık vererek, *“Şimdi burada gördüğün, yaşantında değiştirmek istediğin bu küçük kesit, senin geçmişin değil. Geleceğin!*

Yaşantında her şey tekrar ediyor... Aynı olaylar defalarca aynı şekilde yaşanıyor, çünkü onları değiştirmek istemiyorsun. Yine şikâyet ediyor, yine dünyayı suçluyor ve yine dışarıdan birilerinin seni incittiğine ya da sana felaket getirdiğine inanıyorsun.

Zamanın bu döngüsüne sıkışıp kalmış bir kişinin gerçek bir geleceği olamaz; yalnızca tekrar tekrar yaşadığı bir geçmişi olur.

Şimdi benim gözlerimden bakıyorsun! Bir gün sorumluluk sende olduğunda, kendine acımanın bir sonuç değil, felaketlerinin başlangıcı olduğunu ve... bütün bunların nedenin sen, yalnızca ‘sen’ olduğunu anlayacaksın. Ancak o zaman geçmişine ışık tutacak ve onu iyileştirebileceksin.”

Cenaze odasındaaydık. Karımın ölü bedeninin yanında hareketsiz yatan başka bedenler de vardı. Hiçbiri Luisa kadar genç değildi. Sessizlikte bazı sözcükler yankılandı; bunlar asla unutmayacağım sözcüklerdi.

“Bu kadının ölümü, senin benlik durumlarının, iç ölümlerinin aynadaki görüntüsüdür.”

Dreamer yaşam öykümün katmanları arasından geçerken karşılaşacağım zorluklar konusunda beni önceden uyardığı halde, onları O’nunla birlikte yeniden yaşarken, varlığının yanımda olmasının bana yüklediği sorumluluğun altında ezildiğimi hissediyordum. Bu katlanılabilir bir şey değildi. Adına işte benim hayatım diyebileceğim bu korku filminin yaratıcısı, yönetmeni ben olabilirdim, bunu nasıl kabul ederdim?

Yüksek bir sesle, *“Ölüm bir hatadır,”* dedi. *“Ve doğaya aykırıdır.*

Fiziksel ölüm, her gün içimizde gerçekleşen milyonlarca ölümün maddeye dönüşen görüntüsüdür; acıya düşkün ve ıstırap çekmeyi seven bir insanlıktan alınıp benimsenmiş bir inancın kristalleşmesidir.”

Bocalamama rağmen sözlerini ısrarla sürdürdü *“İnsanlar ölümü kaçış yolu haline getirdiler. Kendilerini öldürmek için ne yapmaları gerektiğini ve bütün yöntemleri kusursuz bir biçimde biliyorlar. Beden yok edilemez! Yine de olanaksız olanı, kaçınılmaz kıldılar... Hiçbir insan ölemez, ancak ‘kendi kendisini öldürebilir!’”* dedi. *“Bunu başarabilmek içinse elindeki tüm imkânları bu işe koşması, kendine acıma ve kendini*

baltalamayı tam günlük bir iş haline getirmesi gerekiyor.”

Sözlerinin burasında; direncimi kırmak ve bu devrimci fikirlerin gizemli gücü karşısında uyuşan beynimin istemeden de olsa ördüğü uyku duvarını delebilmek için uygun sözcükleri bulmak üzere biraz durdu.

“Ölüm, her zaman bir intihardır!” Bunu söylerken bu kez sesine bir savaş narası atıyormuşçasına şiddet havası vermişti. *“Bu düşünce şeklini kanın, canın gibi benimsediğinde, dünya görüşünle birlikte kendi gerçeğin de tepetlak olacaktır.”*

Dreamer, çağlar öncesinden gelen inanışlara, sarsılmaz bir inanca, ölen bir türün genel koşuluna göre bir araya getirilmiş ve bütün insanların paylaştığı “ölümün doğal ve kaçınılmaz olduğu evrensel gerçeğine” saldırıyordu. Bu sözleri, sanki birisi birdenbire bütün değer verdiğim şeyleri kapıp kaçırıyormuşçasına kendimi saldırgan ve aşağılanmış hissetmeme yol açtı. Bir şey varlığımın en derin yerine bir kesik atmıştı. Nefretin yüksek perdeden çıkan homurtusu gibi, sessiz, denetimsiz bir çılgılık içimde yükselmiş ve arka planda asılı kalmıştı.

“Şu anda milyarlarca insan da, tıpkı senin gibi aynı içerlemeye takılıp kalarak, olumsuz düşünüyor, kendilerini kötü hissediyorlar,” dedi. O benliğimin gizli ve erişilmez sandığım saklı bölmelerine sızıyordu, bense çaldıklarım elimde yakalanmışçasına utanıyordum. *“İnsanoğlunun, varoluşunun en ıstıraplı katlarından her türlü kaçışını engelleyen de işte varlığındaki aynı benlik durumudur.”* Bunu saptarken üzüldüğü belli oluyordu. Sonra benim için unutulmaz olan bu dersi sonlandırmak üzere, *“İnsanlar ölüme tapıyorlar,”* dedi. *“Ve ellerinde olsa bile onu asla iptal etmek istemezler, çünkü ölümü bütün sorunlarının çözümü sayıyor, çektikleri ıstıraplara ve kendi kendilerine yarattıkları binlerce ruhsal ölüme son vereceğini düşünüyorlar... oysa ölüm... asla bir çözüm değildir!”*

Uyuşmuş beynimdeki sis bulutu dağıldı ve görüntü açıldı. Dreamer’ın sözleri hayalden gerçeğe dönüşürken, siyah perdelerle çevrili o odada etrafında mumlar yanan küçük yataklardaki ölümlerle birlikte sadece ölümle ilgili bir gösterinin figürleri gibi, Luisella’nın ölümü bana gerçek dışı görünmüştü.

10 İyileşme yüreğinin derinliklerinden gelir

Geçmişe uzanan yolculuğumuzu, Luisa’nın yaşamının son aylarını kapsayan o döneme varana dek sürdürdük. Bu kısımda kendimi yine, böylesi bir kara yazgının ağırlığıyla daha otuzuna bile gelmeden iki büklüm olmuş kederli bir koca ve bir aile reisi rolünün kayıtsız kalma bölümünü bilinçsizce sürdürürken ‘gördüm’. Bu ufak tefek adamın kendine acımasını izledim; pençesine düştüğü suçluluk hissi ile yürek darlığı arasında çırpınan, hasta görüntüsünün içinde kaybolmuş bir halde içerlemesini, nefret etme eğilimini ve kırgınlıklarını ‘gördüm’. O’nun ıstırap ezgisinden dünyaya, herkese ve her şeye karşı o bitmez tükenmez tüm suçlamalarını dinledim. Dayanacak gücüm kalmayana dek.

Gördüklerimin utancıyla kahrolmuş bir halde, Dreamer’a, yakışksız kaçan bir biçimde “Neden bütün bunlar? Burada ne işim var?” diye haykırdım. Arkamı dönüp çıkıp giderdim, ama tek bir kasımı bile kımlıdatamıyordum.

Dreamer, beklemediğim bir incelikle bana yolculuğumuzun amacını anımsattı: Geçmişe ışık tutmak ve oraya yeni bir anlayışla geri dönmek. Bu, bir daha asla ele geçmeyecek bir fırsattı.

Tatlılıkla, *“Her gerçek iyileşmede olduğu gibi, süreç yürekte başlamalıdır,”* derken her an üstüme çökebilecek kendime acıma durumundan beni çekip çıkarttı. *“Dünyayı*

yaratan bizim benliğimizdir; aksi düşünülemez!

Diğer bütün insanlar gibi, sen de seni bu duruma getiren olayların dışarıdan kaynaklandığını, içine düştüğün mutsuzluk ve güvensizlik haline başkalarının yol açtığını sanıyordun. Şimdi bunun aslında gerçekliğin tepetaklak edilmiş bir betimlemesi olduğunu öğrendin.”

Kendimi toparlıyordum. Birkaç saniye daha bekledikten sonra, Dreamer’a başımla devam etmeye hazır olduğumu işaret ettim.

Bir sonraki sahne, Floransa’da Bolognese Caddesi’nde, yönetici eğitimiyle uğraştığım dönemdi. Bütün bu aylar boyunca, iş arkadaşlarımla aramızda, benim onlara kendi açımdan kederimi anlatıp, onların da bana kendilerince verdikleri sözde destekle ortaya çıkan bir tür duygusal paylaşımımız oluşmuştu. Benim ‘kara yazım’, kimse farkında olmadan onların kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlıyordu. Akıllarını başlarına devşirmelerini sağlayan bir korku sayesinde, yaşamın ne denli pamuk ipliğine bağlı olduğunun ayırımına varmış ve bir süreliğine de olsa yaşamlarındaki sıradan paylaşımlarına değer vermeyi bilmişlerdi. Bana bir hasta, bir yaralı veya yenilmiş bir kişi gibi ilgi ve şefkat gösteriyorlardı. Bu değiş tokuştaki dehşeti ‘gördüm’ ve derin bir bunalıma düştüm. Geçmişimi ne tarafından tutsam, bir kumaş gibi, her köşesinin karanlıkla dokunduğunu görüyordum. Saklamaya degecek bir paçavra parçası bile yoktu.

Felaket alanından kurtaracak bir şey bulabilmek amacıyla bakınan çaresiz biri gibi aranıp duruyordum; sevilen birisi, bir ilişki, değeri veya yararı olabilecek herhangi bir şey. Boşu boşuna. Dehşete kapılmış, soluksuz kalmıştım. Dreamer orada olmasaydı, devam edecek gücü bulamazdım.

Bu duyguların ağırlığı altında sendeleyip yıkılmak üzere olduğumu görünce, “*Suçlu olaylara yükleme,*” dedi. “*İki küçük çocukla yirmi dokuz yaşında dul kalmak bir lanet değildir. Hiçbir olay ne iyi, ne de kötüdür. Yalnızca bir fırsattır. Bunları önceden öğrenmiş olsaydın, bu yaşadığın durumu aydınlık bir olaya dönüştürebilirdin. Kendini tanıma cesaretin olsaydı, Luisa’nın ölmesi... bunca felaketin başına gelmesi gerekmezdi.*

Our level of being attracts our life...

Benlik düzeyimiz yaşamımızı kendisine çeker. Ve her şey senden kaynaklanır. Gördüğün ve dokunduğun her şey senin varlığının, noksanlığının ve içindeki boşluğun dışa yansıyan görüntüsüdür. Yaşamda boşluklar yoktur. Eğer sen, kendini yeni bir biçimde düşünmeye ve davranmaya zorlayarak bunları dolduramazsan, bunu senin adına tüm zalimliğiyle o yapacaktır.

Görmezsen, ya da görmeyi istemezsen, hastalık vahimleşir ve yaşamının komedisi giderek daha ıstıraplı bir hale gelir. Her şey sana bu trajedinin nedenini göstermek ve seni bütün bunların kaynağına gerisingeri götürmek üzere ortaya çıkar... ve bir gün devreye girip, ölümlü yaşam vizyonunu değiştirmeni sağlamaya çalışır.”

11 Ev sahipleri

Yaşantımdan diğer parçalar, geçmişten görüntüler, bir filmin kareleri gibi, birbiri ardınca gözümün önünden hızla akıp geçti. Kişilerin yüzlerinden, geçtiğim yollardan, yaşadığım şehirlerden ve oturduğum evlerden yüzlercesini tanımıştım. Ta ki... o karaltı gözüme ilişene dek! Yeni evimi nerede seçersem seçeyim, beni her taşındığım yerde izleyen o karanlık varlık. Midem demir bir mengeneyle sıkılıyormuşçasına gerildim.

Taşındığım her evde karşıma bir barbar çıkmıştı: soğuk ve kavgacı ev sahipleri; üstelik bunlar, kaderin garip bir cilvesi, yinelenen bir yazgının harikulade eğitimi uyarınca hep yan dairede oturup, komşum olmuşlardı.

Bana göstermek üzere olduğu şeyin ıstırabını göz önünde tutarak, sesinde değişmeyen bir tatlılıkla, *“Dikkatlice bak, onları iyi gözle!”* diye buyurdu. *“Karşılaştığın bütün ev sahipleri aslında tek bir kişi. Hep aynı kişi. Asla değişmez. Bir ev sahibi maskesi ardına gizlenerek hep orada duran kişinin kim olduğunu ‘görmek’ istemedin. Oysa her seferinde Sen kendinle karşılaşıyordun!”*

İçimde bir şeyler dağılmıştı. Ardımdan bir kapı sertçe kapanmış ve kilidin çevrilirken çıkarttığı metalik tıkırtıyı işitmişim. Artık emindim, korkunç derecede emindim, bu sözleri bir kez işittikten sonra bir daha asla hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. İçimde, gözyaşlarımın dökülmediği umutsuz bir ağıt yükseldi; benim yaşıntım bir hayaletin yaşıntıydı; ardında hiçbir iz bırakmadan yok olan ve dünyanın aynasında şimdi giderek silindiğini gördüğüm bir yansıma.

Dreamer’ın sözleri bana bir can simidi gibi ulaştığında, sanki dipsiz bir uçurumun kıyısındaydım. *“Onlar, kendi bağımlılık halini sürekli kalıcı kılabilmek için doğrudan senin tarafından işe koşulan muhafızlar, gardiyanlardır. Yaşıntında hep egemen olan ıstırap ezgini kökünden söküp atmazsan, bu hayaletler yeniden sana dönecektir.”*

Ardınca gelen suskunluk öylesine uzadı ki, bizi birbirimize bağlayan altın kordon kopuverecek sandım. Beni ‘düş’ünden çıkarıp atabileceği düşüncesiyle yüreğime bir ateş düştü. Bu korkunç bir duyguydu. Bu boşluğu, yokluğu hissettiğim o geçmek bilmez süre boyunca adeta var olmayı kesmişim. Böylece, varlığımın Dreamer’la ne denli bütünleşmiş olduğunu anlamışım. O’na çok değerli bir kordonla bağlanmışım, öyle ki Dreamer, yaşam suyunu emdiğim bir göğüs, ‘temiz hava’yı soluduğum üçüncü bir ciğer gibi olmuştu.

Sonra gözlerimin önünden ağır ağır, geçmişimden başka görüntüler geçmeye başladı. Bir anlamda onları yönetmeyi kavramışım. Artık bu görüntüleri durdurabiliğim gibi, istersem büyütebiliyor, onlara yakından veya uzaktan bakabiliyor, hatta kendimi sahnenin dışına çıkartabiliyordum. Yeniden Fortini Caddesi’ndeki villayı ‘gördüm’. Çok büyüktü ve Luisa Milano’da Venezian Caddesi’ndeki hastanede, Luca’yla Giorgia da Piemonte’de dedelerinde oldukları için villa çok sessizdi. Günlerin birbiri ardınca geçişi yine hızlanmıştı, göz açıp kapayana dek bir belirip bir yok oluyorlardı. Günbatımında çam ağaçlarının gölgeleri eski evi ele geçiriyor, sanki benliğimin en derin kısımlarına sinsice o ince uzun parmaklarını sokuyorlardı.

Dreamer’ın beni neden yine buraya getirdiğini bilmiyordum, ama tek bildiğim, engel olamadığım bir titremenin var gücüyle bedenimi tepeden tırnağa ele geçirmiş olduğuydu.

Beni yüreklendirme çabasıyla, *“Yaşıntının tavan arasına, yani onun en karanlık köşelerine girmek üzereyiz,”* dedi. *“Şimdi biraz temizlik ve yüklerden kurtulma zamanı.”*

Toplayabiliđim bütün cesaretimle, ana girişin büyük demir kapısına doğru uzanan bayırı turmandım. Tepeden bayır aşağı esen rüzgârın tam bu noktada güçlendiğini anımsadım. Rüzgâr, dik yol boyunca kenarlardaki çukurluklardan bir dere gibi akıyor, yaban otlarının beyaz ve yeşilleriyle beneklenmiş, kaba, kuru duvarların etrafında dönüyordu. Küçük demir kapıdan girdiğimde, o günlerde kullandığım Citroën marka arabamın park halinde olduğunu ‘gördüm’.

İç yol öyle kısaydı ki, villa beklemediğim bir hızla önümde belirivermişti. Taş ve tuğladan yapılmış bir merdivenin basamaklarının önüme çıkması da bir o kadar ani olmuştu. Basamakları çıkmaya hazırlanırken dönüp öteye, bahçenin bitimine çevirdim başımı. Orada duraksayıp küçük ek binanın aydınlık pencerelerine baktım. Tek komşumuz orada yaşıyordu. Anılar, hepsi bir arada zihnime üşüştüler. Judith’le öykümün ilk karelerine göz atmaya başladığımında soluk alışımın sıklaştığını hissettim.

12 Judith, “Sinyorina”

Giorgia ve Luca ona 'sinyorina' derlerdi. Benden yalnızca birkaç yaş büyük, uzun boylu ve hoş bir kadın olan Judith, içine kapanık biriydi. Bizim bahçenin bitimindeki o küçük evde tek başına yaşardı. Hiçbir şey onu şaşırtmazdı ve kitapları ile müziği dışında hiçbir şey ilgisini çekmezdi. Soğukkanlı ve kayıtsız görünüşü, gözlerini heyecanlı bir durumdaymış gibi sürekli kırpmasıyla bir parça hareketlenirdi. Dreamer'ın yanı başımda olduğundan emin olduktan sonra, küçük oturma odasının pencerelerinden birine yaklaştım. Başıma gelenlere katlanamadığımdan, yüreğim, tüm korkularımı bedenine boşaltmak için geceleri O'nu aradığım zamanlardaki aynı heyecanla çarpıyordu.

O küçük ortama baktım; duvarları kitaplarla kaplı, orta yerinde çiçekli kumaşla döşeli bir divan ve uzun parmaklarıyla klavyesinin başında oturan Judith'i ve ona Luisa'nın hastalığından, onun giderek kötüleşen durumundan bahseden ben'i gördüm. Müziği, her atomunu harekete geçirdiği odayı baştan sona ele geçirdi. Bu odada yüreğimi boşaltmıştım. Kendimi görüyordum; küçük divanda Judith'in yanında oturmuş, bencillik ve yalanlarla dolu bu sözleri söyleyen ben'i tek tek yeniden dinledim. Düşüncelerimin dehşetini ve niyetlerimin mide bulandırıcı kokusunu duyabiliyordum. Beni ikiye ayıran mücadeleyi, ilk kez apaçık biçimde fark ettim: Karımın yakında öleceği haberinin verdiği hüznün ve bu, bozuk giden olgunlaşmamış evliliğin yükünden yakında kurtulacağımdan içten içe duyduğum gizli ve tuhaf sevinç arasındaki çatışmayla bölünmüştüm. Açıkça ifade etmesem de bunu kariyerimdeki tatminsizliğime, hüsrana, kısıtlamalara ve engellere yormuştum.

İkiyüzlülük perdesi kalkmıştı. Bundan böyle artık gizlenemezdim. Bunun hiçbir yolu kalmamıştı. Bu ufak tefek adamın gözyaşı ve umutsuzluğunun ardında, takındığı maskesiyle teninin arasında, suçluluğun verdiği alaycı gülümsemeyi görmüştüm. Dehşetten soluğum kesilmişti.

Karşı konulmaz bir güç kaçmamı engelledi, beni Judith'in penceresinin önünde hareketsiz bir şekilde tuttu.

Judith'le bulduğum sahneyi yeniden 'gördüm'. Luisa ölüyordu ve ben sımsıkı Judith'in yaşamına sarılmış, ondan biraz dostluğunu, bana acımasını ve bedenini istiyordum.

Judith niyetimi anladığında ne tutumunu değiştirmiş, ne de bozulmuştu. Elimden tutup beni yatak odasına götürdü ve ondan dilenmekte olduğum şeyi bana verdi; her şeyi unutmak, uzaklaşmak, ruhuma azap veren korkuyu dindirmek için tek bir şey: Seks. O günden sonra birçok kez buluştuk. Fazla konuşmuyorduk ve aramızda herhangi bir merasime gerek de olmuyordu. Geceleri endişelerimi gidermek üzere onu arıyordum, fakat yaptığımız seks, bir hapsirik kadar anlamsız orgazmlarla yıpranıp tükeniyordu.

Dreamer bütün sahnelere bakmamı istediğinden, orada durmamı, o sahnelerden birini seyretmemi ve o pisliklerin zehir gibi tadını bütünüyle tatmamı istemişti.

Luisa, bizden biraz ötede, bahçenin diğer tarafındaki evde yatıyordu. O adam ben olamazdım. İğrençlik katlanılmaz düzeye çıkmıştı. Kendimi kurtarmak uğruna her türlü rezilliği yapabileceğimin farkına vardığımda fenalaştım. Geçmişimdeki açık yaralar, zalimce de olsa bu yolla kabuk bağlıyordu.

Judith seks yapmayı özenle, gayretle ve ciddiyetle yerine getirilmesi gereken bir görev sayıyordu, ama varlığımdan tek bir atomun bile yaşantısına takılmasına asla izin vermiyordu. İlişkimiz onun bedeninde hiçbir iz bırakmadan sürüyor ve yaşamı en ufak bir şekilde etkilenmiyordu. Ona tam anlamıyla sahip olamamak rahatsız ediciydi, bu bağımsızlığı yüzünden kendimi güvensiz hissediyordum. Judith'in yalnızca kendisi için yaşadığı sonucuna varmıştım. Kitaplara ve müziğe olan düşkünlüğünün yalnızca bencilliğinin bir kalkanı olduğundan emindim. Böylece, bu yargıyla onu etiketleyerek,

camdan bir sümenin altına koyup anılarımın arasına yollamıştım. Ancak ve ancak şimdi Dreamer'ın gözleriyle baktığımda, Judith'in benim için neyi temsil ettiğini anlamıştım. Onun içe kapanık doğasında, her türlü ikiyüzlülükten arınmış içten bir kadının saf sevgisini ve bir bilgenin kendine özgü kayıtsız tavrını, ancak şimdi görebiliyordum.

Judith benden daha iyiydi. Hayatın haşın dalgalarının arasından güçlkle kendini kıyıya atmış, benim gibi bir zavallıyı alıp kabul etmişti. Onsuz ne yapardım düşünemiyorum bile. Kim olduğumu kesinlikle görmüştü! Anlamsız yaşamımın dehşete dönüştüğünün farkındaydı. Benim ölüm taşıdığımın farkındaydı! Beni yaşantısının dışında tutmak onun kurtuluşu olmuştu. Onu nasıl böylesine insafsızca yargılayabilmişim?

Artık Judith anılarımın tavan arasındaki karanlık bir köşeyi kaplamıyor, parlıyordu. Onun müziği yaşamdı.

Yine de eksik olan bir şeyler vardı. Judith neden karşıma çıkmıştı? Neden Judith gibi birisi, tam da ihtiyacım olduğu bir sırada, cehennemden farksız hayatıma girivermişti?

Dreamer'a döndüm. Bacaklarımın kesildiğini hissediyordum. Saçma bir fikir, bir parça delilik, sağduyumdaki bir çatlaktan içeri sızıyordu. Bir şeyin bilincimi zorladığını hissedebiliyordum. Yavaşça ve merhametsizce içime dek işliyordu. Bütün gücümü yerle bir etmeden onu durdurmalıydım. Bu olanaksızdı!... Judith... Dreamer'ın bana bir armağanıydı! Judith... Dreamer'dı!... Acaba beni kurtarmak için kaç kez yaşantıma girmişti? Nasıl bu kadar kör olabilirdim? Böylesine bir mükemmelliğe karşı nasıl kayıtsız kalabilmişim?

Düşüncelerim dipsiz karanlığın kıyısında fırl fırl döndü ve içine düştü.

“Her birimize muazzam bir kurtuluş payı verilmiştir.” Dreamer bu sözlerle beni kurtarmaya gelmişti. Ses tonu şaşırtıcı biçimde yumuşaktı. *“Ne var ki sürekli bilgisizliğimiz, işaretlere, uyarılara ve varoluşun trafik lambalarına sorumsuzca uymamamız nedeniyle bunu çabucak tüketir, boşa harcarız; buna rağmen de kendimizi zayıf, her tehlikeye açık ve kaderin elindeki bir oyuncak sayarız.”*

Dreamer'ın sesi yine çekilmez kararlılığına geri döndü ve sözleri beni ürpertti. *“Yaşam çok güçlü ve beden yok edilemezdir. Ölmek için ancak olanaksız olanaklı kalabilmemiz gerekir.”*

Sanki bir başkasından söz ediyormuşçasına, eskiden olduğum adamı kastederek, *“Onu bağışla! Onu bağışlarsan geçmişini iyileştirebilir ve onu bir gün ışıyla değiştirebilirsin,”* dedi.

Benliğimin en sağlam parçası yerinden oynayıp dağılmıştı. Bir çocuk gibi ağladım. Suçluluk duygusu, pişmanlıklar, suçlama ve suçlanma gibi acılardan, düşüncelerden ve hoş olmayan duygulardan oluşan bir lav akıntısı yüzeye çıkmıştı.

“İnsanların hiçbiri senden farklı değil: Olumsuz duyguların yönlendirmesiyle evrende yitip gitmiş parçacıklar gibi. Suçlamak, şikâyet etmek ve bağımlı olmak, hepsinin yaşam öyküsü aynı... her şeye yükledikleri yegâne anlam bu kadar! Kedere batmış bir halde, ölümü ölümlerle unutmaya çalışıyorlar.”

13 Teşekkürler Luisa!

Geçmişe yolculuk yeniden başladı. Yavaşça sahne değişti ve Dreamer beni geriye, Venezian Caddesi'ndeki hastanede yatan Luisa'yı ziyaret etmek üzere Floransa'dan Milano'ya sık sık yaptığım yolculuklara götürdü. Ben de derhal o zamanlar içine düştüğüm aynı zihinsel kafese ve ruhsal duruma geri döndüm. Her yolculuğa çıkışımda giderek daha şiddetlenen aynı sancıyla kıvrılmaktaydım. Kocasını olarak onun yanında olmanın bana yüklediği sorumluluk ile ıstırap çeken insanlarla dolu ortamlara girmek fikrinin verdiği iğrenme arasında sıkışmış olmaktan acı çekiyordum.

Koşuların arasından geçerken ya da koridorlarda karşılaştığım diğer hastaların durumlarını, bir kitabın solmuş yapraklarını çeviriyormuşçasına, yüzlerinden kolayca okuyabiliyordum. Büyük bir kederle, onların öykülerinin satır aralarına giriyor, yüz ifadelerindeki sözcükleri okuyor ve ıstıraplarının mürekkebinin yüreğimden hissediyordum. Bir gün onlarla aynı kaderi bedenimle paylaşacağımı düşünmekten kendimi alıkoymuyordum. Sonra, her şeyi unutmak ve onları arkamda bırakarak oradan kaçıp gitmek için dayanılmaz bir istek duyuyordum.

Yaşam dediğim şey dışarıda beni bekliyordu: her gün anlamsız bir koşuşturmanın içinde kaybolup giden insanlar, trafik gürültüsünün yanında boş kahkaha sesleri ve işte tüm bunlar bana göre, insana güven veren yaşam belirtileriydi. Bir sığınak gibi oraya, kalabalığın arasına koşuyordum. Üzgün koca rolündeki kutsal görevi alelacele tamamladıktan sonra, bu kez de endişeli koca maskesiyle doktoruna durumu hakkında sorular soruyor, suçluluk duygumu biraz olsun hafifletiyordum; sonunda da bir bahane bularak derhal oradan uzaklaşmanın yollarını arıyordum, üstelik arkama bile bakmadan, kaçır gibi.

Hüznünü hafifletmeye çalışan bir derbeder gibi kendimi şehrin kalabalık sokaklarına atar, trafik keşmekeşinin orta yerinde başıboş dolaşır dururdum... O anda şehrin renkleri ve ışıkları beni hızla kendine çekti; boyalı bakımlı kadınların kahkahaları ve dükkânların göz alıcı vitrinleri başımı döndürürdü ve tüm bunlar dünyanın, mutlu insanların yaşadığı, son derece sorunsuz ve güvenli bir yer olduğu kanısını içimde güçlendirirdi.

Kendimi bu hayali gerçeğin kollarına bıraktım. Kendi salyasında soluyan yılanbalığı gibi, ben de bu ruhsal hava kabarcığının içinde solumaya çalışırdım. Bu sarhoşluk halimi sadece, olur olmadık zamanlarda, beklenmedik bir anda aklıma düşüveren Luisa bozardı. Endişeler, korkular ve suçluluk duygusu, bir sinemada, bir sanat sergisinde veya bir kafedeyken, peşimi bırakmayan oç tanrıçaları Eryns'ler gibi beni her yerde bulurdu. İşte o zaman yaşamın pamuk ipliğine bağlı olduğu gerçeği altında ezilir, güvenilmezliğinden kaynaklanan güçsüzlük ve huzursuzluk bir korku dalgası gibi beni alabora ederdi.

Dreamer'la birlikte Luisa'nın hasta yatağına yaklaştım. Gözleri kapalıydı. Tek başınaydı. Dreamer benim işte olduğum veya sokaklarda dolaşır kendimden kaçtığım bir günü seçmişti. Luisa'nın zorlukla, kesik kesik soluk alışı, üstündeki çarşafı bir insanın yapamayacağı, inanılmayacak kadar yüksek bir tempoda havalandırıyordu. Yüreğime bir bıçak saplandı. Bunun ne anlama geldiğini biliyordum; yaşamı sönmek üzereydi.

Ona yaklaşmam için Dreamer bir işaretiyle beni yüreklendirdi.

Bir sandalyeyi dikkatle yatağın başucundaki metal komodinin yanına çektim ve uzunca bir süre, hiç konuşmadan onu öylece seyredirdim. Terden düğüm düğüm olmuş saçları, alnını ve örtünün açıkta bıraktığı yüzünü kısmen kaplamıştı. Olaylar ve anılarla dolu evlilik günlerimiz, aylarımız gözümün önünden bir bir akıp geçti. İlk apartman dairemiz... İşten döndüğümde ona anlattığım öyküler ve ilk başarı haberlerimi dinlediğinde gözlerinin gururla parlaması. Giorgia'nın doğumu. Geceleri onun bir türlü

dindiremediğimiz bitmez tükenmez ağlamaları. Luca'nın doğumu. Ardından da bu hastalık.

İkimizin de henüz yeterince olgun olmaması kısa zamanda anlaşmazlıklara, kıskançlıklara, kavgalara, pişmanlıklara ve karşılıklı suçlamalara yol açmıştı. Aslında her ikimiz de, birbirine tutunmuş ve birlikte bir bütün olacağını sanan, henüz tam olamamış iki ayrı kişiydik. Ancak birleşmemiz, eksikliklerimizi dörde katlamıştı. Bu düşünceler ve diğerleri dudaklarımdan Luisa'nın kulağına fısıldadığım sözcükler halinde döküldü.

Ona yaşamdan, güzellikten ve mutluluktan söz ettim. Beni işitip işitmediğine aldırıyordum. Yüreğim henüz olmamış bir acıyla yanıyor, gözlerimden dökülmeyen yaşlar boğazımda düğümleniyordu. Yine de sevinçliydim. Şimdiye dek hiç olmadığı kadar büyük bir tutkuyla ona âşık olduğumu hissediyordum. O güne dek hastalığın ve binlerce diğer yanıtıcı uğraşın ipnotize edici etkisiyle, Luisa'nın yanında geçirmiş olduğum zamanı, sahiden acı çekiyormuşum gibi yaşamıştım.

Geçmiş ve geleceği olmayan bu bekleyiş anında zaman durmuştu, her şey anda durmuştu, dünyayı ele geçiren hareketsizlik ve sessizlik içimi korkuyla kaplıyordu. Bu görüntü, bir tırtılın ışıktan rahatsız olması gibi dayanılmazdı. Engellemediğim tek bir arzu vardı: damarlarımdaki kanı donduran bir gerçeğin her an saldıracağı korkusuyla buradan kaçıp gitmek.

Arkamda duran Dreamer, *“Ölmekte olan bu kadın senin geçmişin,”* dedi. Sözcüklerinin gücü ve bu sözleri söyleyişindeki yumuşaklık, içimde bana dokunan bir canlanmayla beni özgür bıraktı.

Aylardır Luisa'nın etrafında hissettiğim bu ölüm duygusu benim 'dışında' değildi. Bu benim ölümümdü. En başından beri içimde taşıdığım ölüm. Luisa bunu görmemi, hissetmemi ve buna dokunmamı sağlamıştı. Bu yüce anda, bana ölümü yenme şansını da veriyordu. Karşılığında ise ben, onu her türlü suçlama ve kötülükle kirletmişim.

Dreamer bir baba gibi, *“Ondan seni bağışlamasını iste!”* dedi. *“Onun yaşantısı çok özel bir şeydi ve sana içindeki ölümü, benliğine yön veren kendini acındırma, suçluluk duygusu ve yıkıcılığı tanımanı sağladı.”*

Terden sırlıslık olan alnını ve saçlarını kurularak, *“Teşekkürler Luisa!”* diye fısıldadım. *“Ne derin bir gaflet uykusu... bilmiyordum... Bu bizim yeniden dirilişimiz... Artık ebediyen değişeceğim ve çocuklarımız da benimle birlikte değişecekler!”*

Saatler geçmesine rağmen hiç yorgun değildim. Burada, onun yanında olmanın dışında, şu anda dünyada olmayı isteyebileceğim başka bir yer daha yoktu. Bu defa da aynı hastanede ona yapmış olduğum ziyaretlerimden birini daha yapıyorken, diğer hastaların arasında sağlıklı olduğumdan kendimi onlardan ayrı tutuyordum. Burada haftalarca, Luisa gibi yaşamın bir parçasına tutunmuş bütün bu insanlarla, bana verdikleri armağanın ayırdına varmadan birlikte yaşamıştım. Bütün bu insanların benim dışında olmayıp yaşamın hastalıklı bir görüntüsünün sinema perdesine yansımaları gibi hastalığımın, bölünmüşlüğümün, sorumsuzluğumun yansıyan kareleri olduğunun bilincine varmak, benim için o zamanlar imkânsızdı. O dünya, benim içimde taşıdığım ölümü açığa çıkarıyordu. Onu içinde tutmak, sorumluluğunu almak, daha henüz başlamamış olan bir sürecin, Dreamer'in *“kendini yürekte bağışlamak”* olarak nitelediği şeyin bir parçasıydı.

Self-observation is self-healing.

Kendini gözlemleme, kendini iyileştirmedir.

Bütün bunları gözlemlemek, bu dünyadaki her en küçük ayrıntıdan ne kadarının benim olduğunun farkına varmak ve bundan şükran duymak, sağlığıma yeniden kavuşmamın ilk belirtilerini müjdeliyordu.

Geceydi. Hastanenin koridorları sessizdi. Luisa'nın yanı başında ne kadardır durduğumu bilmiyordum. Tüketmem gereken her şeyi tüketmişim; sözcükler, anılar, gözyaşları. Hâlâ yapacak bir şey vardı! Örtüyü çekerek üstünü açtım. Geceliğinin altından, vücudundaki büyük şişlikleri gördüm. Özellikle de karnı, doğurmaya hazır bir hamileninki kadar büyüktü. Hoş kokulu ıslak bir mendille göğsünü ve bacaklarını sildim. Gözüm bir kuş yuvası gibi derin ve oyuk bir yaraya takıldı. Onu rahatlatmaya çalışırken, asla hayal edemeyeceğim zihin, maharet ve soğukkanlılık ellerimi gerektiği gibi yönlendiriyorlardı. Yarasındaki ölü dokuları ve hücrelerini temizleyerek sıyırıp atarken, aynı zamanda yılların yanlış anlamalarını, kabuk tutmuş adiliklerini ve ihanetlerini de kaldırıp atıyordum. Yarayı dezenfekte ettim, üzerine biraz gazlı bez koyup bantla sardım. Örtüyü tekrar çenesine kadar çektim ve onu öptüm.

“Geçmişin kutsanması ve iyileştirilmesi gerekir. Her katmanına gir! Her köşesini aydınlat! Yeni bir anlayışla onu değiştir!”

Endişelere, şüphelere ve korkulara kapılmayı bıraktığında geçmişin iyileşecektir. ‘Kendini yürekte bağışlamanın’ asıl anlamı budur.”

Bir kapak açılmışçasına ayaklarımın altındaki zeminin kaydığını hissettiğimde, Dreamer'ın bu sözleri hâlâ havada çınlamaktaydı. Sırtüstü düştüm ve görünmez bir kaydırakta, bir renkler uçurumu beni yutana dek baş döndüren bir hızla aşağı kaydım.

Gözlerimi açtığımda, Marakeş'teki otel odasımdaydım. Aynı gün New York'a dönüş yolculuğumu ayarladım. Olağanüstü bir duygu, Café de la France'da buluşmamızdan ıstırap dolu geçmişimde Luisa'yla geçirdiğim geceye dek O'nunla yaşanmış her anın anısı hâlâ benimle birlikteydi.

Bavullarım alınmıştı, dışarıda beni havaalanına götürmek üzere bir araba bekliyordu, ama ben oyalanmayı sürdürüyordum. Onun varlığını henüz solumaktayken, buraları terk edip etmemeye karar veremiyordum. Beni geçmişime götürmüş ve bir sürü gereksiz yükümden kurtulmama yardım etmiş olduğu için Dreamer'a bir şükran düşüncesi yolladım. Geçmişimden geriye artık benliğime takılmış yalnızca birkaç parça kalmıştı. Özellikle bir parça vardı ki, bir tek onu iki elimle kavramış, sıkıca tutuyordum. Ne kadar acı veriyor olsa da onu tutmayı sürdürüyor ve bırakmak istemiyordum; bu, Luisa'ya son bakışım, varoluşun sınırlarında, geçmişle geleceğin arasında birbirimize verdiğimiz aşkın son öpücüğüydü.